

Niko Kolehmainen

**Mikkelin pääkirjaston musiikkipalvelut
musiikinopettajien näkökulmasta**

Opinnäytetyö

Kevät 2015

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tradenomi (AMK), Kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

Tekijä: Niko Kolehmainen

Työn nimi: Mikkelin pääkirjaston musiikkipalvelut musiikinopettajien näkökulmasta

Ohjaaja: Ari Haasio

Vuosi: 2015

Sivumäärä: 46

Liitteiden lukumäärä: 1

Opinnäytetyön tarkoituksena oli haastatella Mikkelin kaupungin ja sen lähialueella toimivia lukion ja peruskoulun musiikinopettajia ja selvittää ovatko Mikkelin pääkirjaston musiikkiosaston palvelut ajanmukaisia ja onko niissä kehitettävää. Tavoitteena oli ensin ottaa selvää, kuinka hyvin musiikinopettajat tuntevat Mikkelin pääkirjaston musiikkiosaston musiikkipalvelut ja käyttävätkö he musiikkipalveluja ammatillisiin tarkoituksiin. Toisena tavoitteena oli saada haastateltavien kautta tietoa heidän oppilaidensa eli yläkoulu- ja lukioikäisten nuorten muuttuvista tarpeista, mitä tulee musiikkikirjastopalveluihin.

Aineisto kerättiin teemahaastatteluilla yhteensä seitsemältä Mikkelin kaupungin tai sen lähialueella toimivalta musiikin- ja soitonopettajalta. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina. Analysointimenetelmänä käytettiin laadullista sisällönanalyysia.

Opettajat tunsivat pääkirjaston palvelut pääosin hyvin ja olivat olemassa olevien palvelujen laatuun tyytyväisiä. Palveluita käytettiin nimenomaan ammatillisiin tarkoituksiin, mutta käytön säännöllisyys vaihteli haastateltavien välillä paljon. Opettajien mukaan nuorten ajanmukaisiin tarpeisiin ja mieltymyksiin vastattaisiin parhaiten osallistavalla musiikkipalvelutarjonnalla, koska nuorille on tärkeää päästä itse tekemään asioita. Opettajat olivat yhtä mieltä myös siitä, että musiikinopetuksen ja musiikkikirjastotoiminnan yhteistyötä Mikkelin alueella voitaisiin lisätä ja musiikkipalveluista tiedottamista kouluille hieman kehittää.

Avainsanat: kirjastot, musiikkikirjastot, musiikinopettajat, koulut

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Business and Culture

Degree programme: Library and Information Services

Author: Niko Kolehmainen

Title of thesis: The music services of the Mikkeli Main Library from music teachers' perspective

Supervisor: Ari Haasio

Year: 2015

Number of pages: 46

Number of appendices: 1

The intention of my thesis was to interview people who teach music in upper comprehensive school or upper secondary school in the City of Mikkeli or nearby areas and find out if the music services of the Mikkeli Main Library are up-to-date and if they have room for improvement. My first aim was to find out how familiar the teachers were with the Main Library's music services and if they used the services for occupational purposes. Through my interviewees, my aim was also to gather information about their students' varied needs concerning the library music services.

The research data was collected via a series of semi-structured interviews with a total of seven music teachers. The interviews were carried out as individual interviews. As the method of analysis, I used qualitative content analysis.

Music teachers were quite familiar with the library's music services and they were also pleased with the quality of the existing services. All teachers used music services for occupational purposes, but the regularity of their use varied a lot between the interviewees. According to teachers, the participatory services would be the best way to answer to the up-to-date needs and tastes of the adolescents, because for them it's important to get to do things themselves. The teachers also agreed on the fact that cooperation between music education and the library music services in the Mikkeli city area could be increased, and informing the schools of the library music services could also be improved.

Keywords: libraries, music libraries, music teachers, schools

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
1 JOHDANTO	6
2 MUSIIKKIPALVELUT YLEISESSÄ KIRJASTOSSA.....	8
2.1 Suomalaisten musiikkipalvelujen historiaa yleisissä kirjastoissa.....	8
2.2 Suomalaiset musiikkikirjastot tänä päivänä.....	14
2.3 Mikkelin pääkirjaston musiikkipalvelut.....	15
3 HAASTATTELUTUTKIMUS	16
3.1 Kvalitatiivinen tutkimus ja teemahaastattelu.....	16
3.2 Tulosten analyysimenetelmä.....	18
3.3 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset	19
4 HAASTATTELUJEN TULOKSET	20
4.1 Musiikkikirjastopalvelujen käyttö	20
4.2 Musiikkiaineistojen ja -kokoelmien arviointi.....	21
4.3 Musiikkipalvelujen tuntemus ja tietopalvelun merkitys	23
4.4 Nuorten musiikkipalvelujen käyttö	24
4.5 Musiikkikirjaston päätehtävien painotuksia	25
4.6 Musiikkipalveluiden ja niiden saatavuuden merkitys	27
4.7 Kehitysideat pääkirjaston musiikkipalveluille.....	29
4.8 Huomautuksia musiikkikirjastotoiminnasta.....	31
5 OPETTAJIEN ARVIOITA UUSISTA PALVELUIDEISTA.....	32
5.1 Musiikkiaiheiset konsolipelit	32
5.2 Musiikkiosasto tarjoaa soittimia asiakkaidensa käyttöön	33
5.3 Musiikinteko- ja sävellysohjelmat kirjaston päätteillä	34
5.4 Elävä musiikki kirjastossa	35
5.5 Musiikkiaiheiset konsertti- ja elokuvanäytökset.....	36
5.6 Musiikkiaiheisten näyttelyiden kokoaminen.....	38
6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	40
LÄHTEET	43

LIITTEET 46

1 JOHDANTO

Musiikkiaineistojen digitalisoituminen on vähentänyt kirjaston musiikkipalvelujen lainausmääriä viime vuosina merkittävästi. Laiton nettilataaminen, digitaalisen musiikin myynti ja musiikin suoratoisto-ohjelmat ovat antaneet ihmisille uusia tapoja kuluttaa musiikkia. Musiikkikirjastojen fyysisten äänitteiden ja nuottimateriaalien varaan rakennetut kokoelmat eivät siis houkuttele asiakkaita enää samalla tavoin kuin aiemmin. Kirjastojen musiikkipalveluiden on selvitäkseen mahdollisesti uudistettava palvelukokonaisuuttaan ja tarjottava uusia ajanmukaisempia palveluja, jotta asiakkaiden mielenkiinto kirjaston tarjoamia musiikkipalveluja kohtaan saataisiin jälleen kasvamaan.

Yleisten kirjastojen musiikkipalvelut eivät ole koskaan olleet yleisimpiä kirjastoalan tutkimusaiheista, eikä ainakaan Suomessa ole aikaisemmin suoritettu tutkimusta, jossa tutkittavana ryhmänä olisivat olleet peruskoulun ja lukion musiikinopettajat. Tavoitteena oli ottaa selvää, kuinka Mikkelin alueella toimivat peruskoulun ja lukion musiikinopettajat käyttävät Mikkelin pääkirjaston musiikkipalveluja ammatillisiin tarkoituksiin. Tarkoituksena oli kartoittaa, miten tietoinen kohderyhmä on yleisen kirjaston tarjoamista musiikkipalveluista ja millaisiksi he arvioivat tunteensa ja käyttämiään palveluita. Olennaisia tutkimusongelmia ovat mm., kuinka musiikinopettajat tällä hetkellä hyödyntävät musiikkikirjastopalveluita ja kuinka hyvin se palvelee heidän omaa opetustyötään. Mikäli musiikkikirjaston palvelut eivät nykyisellään palvele opetustyötä, mitä he sitten odottaisivat palveluilta ammatillisesta näkökulmasta?

Musiikinopettajat olivat tutkittavana ryhmänä erittäin mielenkiintoinen, koska odotettavissa oli, että heidän näkemyksensä musiikkikirjastopalveluista rakentuisi useamman näkökulman varaan kuin monella muulla ryhmällä. Tavanomaisimman aikuisen siviilikäyttäjän näkökulman lisäksi musiikin parissa työtään tekevältä ryhmältä voitiin olettaa aiheeseen liittyen ammatillista pedagogista ja mahdollisesti myös ammatillista muusikon näkökulmaa. Ryhmän suurimpana potentiaalina tutkimukselle pidettiin

kuitenkin heidän käsitystään heidän omasta asiakasryhmästään: nuorista ja kouluikäisistä. Ryhmällä, joka on lähes päivittäin tekemisissä nuorten kanssa, on varmasti muodostunut mielikuvia siitä, millaiset musiikkipalvelut nykynuorisoa kirjastossa voisivat kiinnostaa. Tämä viimeiseksi mainittu näkökulma kiinnosti toimeksiantajaani ja myös itseäni lopulta eniten.

Tutkimuksen teoriaosuus jakautuu kahteen osaan, jotka ovat yleisten kirjastojen musiikkipalvelut ja haastattelututkimus. Ensin mainitussa osuudessa esittelen lyhyesti yleisten kirjastojen musiikkipalvelujen historiaa, palveluja ja niiden kehitystä sekä kirjastojen musiikkipalveluiden nykytilaa. Toisessa osuudessa käyn läpi haastattelututkimuksen ja etenkin teemahaastattelun teoriaa. Samassa osuudessa myös esittelen tutkimuksessa käyttämäni tulosten analyysimenetelmää.

2 MUSIIKKIPALVELUT YLEISESSÄ KIRJASTOSSA

2.1 Suomalaisten musiikkipalvelujen historiaa yleisissä kirjastoissa

Vaikka musiikkikirjastokeskustelua viriteltiin Suomessa jo 1930-luvun puolella, yleisten kirjastojen musiikkitoiminnan voidaan sanoa alkaneen Elorannan (2008, 29) mukaan vasta 1950-luvulla. Merkittävimmän puolestapuhujansa musiikkikirjasto sai oululaissyntyisestä Seppo Nummesta (1932–1981), joka myöhemmin tunnettaisiin Suomessa laaja-alaisempanakin kulttuurivaikuttajana etenkin musiikin kentällä. (Salmenhaara 2006) Pian kirjastonhoitajan työt Helsingin Käpylässä aloitettuaan Nummi aktivoitui ajamaan musiikkikirjaston asiaa ja ensimmäinen hänen musiikkikirjastoaiheinen artikkelinsa julkaistiin Kuva-lehdessä vuonna 1952. Samana vuonna nähtiin ensimmäistä kertaa yleisessä kirjastossa musiikkikirjastotoimintaa musiikkiesitelmien ja kirjastokonserttien muodossa. Samalla käynnistyivät myös kirjastojen musiikkikerhot, jotka toimivat pääasiassa muusikkovoimin. Tästä johtuen kerhotoiminnan tarjonta oli todella tasokasta ja tilaisuudet suosittuja. Sama foorumi tarjosi myös Nummelle ja muille musiikkikirjastoaktivisteille mahdollisuuden puhua asiansa puolesta. Käänteentekevä hetki oli myös huhtikuussa 1953 Käpylän kirjastossa pidetty tilaisuus, jossa Nummi esitelmöi aiheesta 'Musiikkikirjaston ideologinen pohja' kirjastonjohdolle ja kaupungin silmäätekeville. (Eloranta 2008, 29.)

Vuoden 1953 aikana Seppo Nummi, Erkki Länsiö ja Anna-Liisa Nyblom ehdivät myös yhteisvoimin laatia tarkat suunnitelmat nuottien valinnasta, musiikin luokituksesta ja luetteloinnista musiikkikirjastotoimintaa ajatellen. Samalla synnytettiin myös yli tuhat teosta sisältävä nuottien valioluettelo, joka toimisi standardina musiikkikirjaston kokoelmia kootessa. Suomen ensimmäistä kirjaston musiikkikokoelmaa alettiin pian koota Käpylään ja nuottien lainaus aloitettiin helmikuussa 1954. Muu Helsingin alue seurasi pian perässä, kun Kallion sivukirjastossa Erkki Länsiön aloitteesta polkaistiin käyntiin musiikkikerhotoiminta. Vaikean sairauden vuoksi Länsiön oli siirryttävä tehtävistään syrjään ja hänen korvaajansa Esteri Parviainen jatkoi edeltäjänsä työtä ja lopulta kirjastoon alettiin

hankkia nuotteja sekä äänilevyjä. Kerhotoiminta jatkui vuoteen 1972, jolloin Parviainen siirtyi eläkkeelle. (Eloranta 2008, 30.)

Tampereella pääkaupunkiseudun musiikkikirjastokehitys huomattiin, ja vuonna 1953 asia pääsi jo hankelistalle. Helsingin aikalaisilta ei pyydetty neuvoja, vaan heidän kanssaan haluttiin pikimmiten kilpailla. Haaveet Kirjastotalon tulevaan lisärakennukseen tehtävästä musiikkiosastosta kaatuivat nopeasti, kun lisärakennuksen rahoitus ei järjestynyt. Tästä huolimatta musiikkikirjastotoiminta alkoi Tampereella vielä saman vuoden aikana musiikkiesittelyin. Myös nuottien ja äänilevyjen järjestelmällinen hankinta ehdittiin aloittaa, mutta valitettavasti materiaali joutui vuosiksi varastoon lisärakennushankkeen kariuduttua. Vasta monta vuotta myöhemmin materiaali sai ansaitsemansa sijoituspaikan, kun Tammelan sivukirjastoon avattiin Suomen ensimmäinen yleisen kirjaston musiikkiosasto. Kokoelma oli järjestetty Jyväskylän musiikkikirjastojen oppien mukaisesti ja nuottien lainaus sekä äänilevyjen kuuntelu kirjaston tiloissa alkoi lokakuussa 1958. Tampereen kaupunginkirjaston musiikkiosastosta kehittyi pian edelläkävijä Suomen yleisen kirjaston musiikkikirjastohistoriassa. (Eloranta 2008, 30-31.)

Vuonna 1955 Suomen musiikkikirjastoliike koki paljon: lehdissä julkaistiin musiikkikirjastoaiheisia artikkeleita, niiden innoittamina tehtiin useita aloitteita ja opetusministerille jätettiin aiheesta kirjelmä (Eloranta 2008, 31-32). Pitkävaikutteisoin vuoden aikaansaannoksista oli kuitenkin Musiikkikirjastoseuran perustaminen heti vuoden alussa 31.1.1955. Seuran tehtävät määriteltiin seuraavasti: ”Yhdistyksen tarkoituksena on aikaansaada musiikkikirjastotoimintaa ja näin sekä muillakin tavoin tehdä kaikille yhteiskuntaluokille mahdolliseksi päästä osalliseksi korkeimmasta musiikinviljelystä. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys tukee musiikkikirjastojen perustamista ja ylläpitämistä ja järjestää musiikkitilaisuuksia ja sitä varten hankkii varoja järjestämällä konsertteja ja muita tilaisuuksia.” (Helasvuo 1960, 159.) Vaikka seuran kotipaikkana toimi Helsinki, sen tehtävä oli alusta alkaen valtakunnallinen. Myöhemmin perustetuista seuroista merkittävimmäksi kehittyi Jyväskylän musiikkikirjastoseura, joka toimi juurina myös myöhemmin Jyväskylän kulttuuripäiville. (Eloranta 2008, 33.)

Esteri Parviaisen (1960, 291–292) mukaan 1950-luvun aikana Suomessa aloitettiin musiikkitoiminta yli 30 kunnan- ja kaupunginkirjastossa. Musiikkipalveluiden painopiste oli nuotti- ja musiikkikirjallisuuskokoelmien kartuttamisessa ja niiden lainaamisessa, mutta todistettavasti myös ainakin seitsemässä kaupungissa musiikkikirjastotoimintaan kuului myös kirjastokonsertteja ja musiikinesittelyjä. Ilahduttavan moni kirjasto alkoi myös varhain hankkimaan kokoelmiinsa äänilevyjä, vaikka valtionapua tähän ei vielä ollut saatu. Kokoelmien vaatimatonta kokoa kuvaa hyvin fakta, että vuonna 1959 Tampereen 250 äänilevyn kokoelma vastasi valtaosaa Suomen musiikkikirjastojen äänilevykokoelmasta. (Eloranta 2008, 35.)

Elorannan (2008, 42) mukaan suomalainen musiikkikirjastotyö sai 1960-luvulla uutta puhtia vuonna 1962 voimaan tulleesta kirjastolaista. Lakiin kuuluneet säädökset antoivat valtion kirjastotoimiston johtaja Kaarina Rannan (1964, 5) mukaan ”muodollisen ja asiallisen hyväksymisen musiikkikirjastotoiminnalle yleisen kirjaston yhteydessä”. Elorannan (2008, 42) mielestä itse toiminnan kannalta olennaisin asia oli lain kuudennen pykälän teksti, joka oikeutti kirjastot saamaan valtionapua myös nuottien ja äänilevyjen hankintaa ja lainaamista varten. Vuonna 1964 valmistui myös vuosia työn alla ollut Musiikkikirjasto-opas. Ritva Piispasen toimittama teos oli pitkälti musiikkikirjastoseuran ja jälleen myös Seppo Nummen työn tulosta, mutta valmistelun edetessä vastuuta siirrettiin koko ajan enemmän itse kirjastonhoitajille, jotka musiikkikirjastotyötä tulisivat toteuttamaan käytännössä. (Eloranta 2008, 42.)

Vuonna 1963 Musiikkikirjastoseuran yhteyteen perustettiin audiovisuaalinen toimikunta ja sen jäseniksi tuli jo ennestään Musiikkikirjastoseuran johtokunnassa toimineita hahmoja. Musiikkikirjastoseuran laatimaa Musiikkikirjasto-opasta pidettiin jossain määrin seuran aikaansaaman kehitystoiminnan päätapteenä, mutta seuran itsensä mukaan heidän työnsä ei olisi siihen loppunut, elleivät varat olisi loppuneet kesken. Eloranta (2008, 43) epäileekin, että kahden hyvin samankaltaisiin päämääriin tähtäävän organisaation rinnakkaiselo olisi ollut myös henkisten voimavarojen tuhlausta. Musiikkikirjastoseura siis lakkautti toimintansa vuonna 1965 ja sen kantama vastuu suomalaisesta musiikkikirjastotoiminnasta ja sen kehityksestä siirtyi audiovisuaaliselle toimikunnalle. Kaiken kaikkiaan vuonna

1962 voimaan tulleen kirjastolain synnyttämä palo ei kuitenkaan kantanut niin pitkälle kuin olisi ehkä toivottu. 1970-luvun alkuun asti toiminnan kehitystä arvioineen Raija Leppäsen (1975, 1) mukaan musiikkikirjastotyö ei vielä 1960-luvulla onnistunut vakiinnuttamaan asemaansa eikä uusia musiikkikirjastoja syntynyt toivottuun tahtiin. Leppänen kiteytti ongelmaksi sen, että musiikkikirjastokonseptin toimintamuodot eivät olleet vielä kunnolla selkiytyneet eikä toiminnan päämääriä oltu loppuun asti pohdittu.

1970-luvulle tultaessa jo aikoinaan aikataulustaan myöhästynyt Musiikkikirjasto-opas alkoi tuntua vanhentuneelta 50-luvulta kantautuneineen näkökantoineen. Audiovisuaalisten ja musiikkiosastojen yhdistämistä kannattava väki nousi kritisoimaan sitä ja vaati samalla uutta, myös viimeisimmän teknologian huomioivaa opasta. Elorannan (2008, 47) mukaan vuonna 1972 ilmestyneestä Kirjaston audiovisuaalisen toiminnan oppaasta tuli lopulta ”av-ideologian jälkijättöinen airut, joka puhui vain vähän itse musiikista”.

Musiikkikulttuurin valtaiset muutokset kuitenkin pian herättivät musiikkikirjastoväen uudelleenarvioimaan musiikkikirjaston 1950-luvun ideologista perintöä ja etenkin aineistonvalintaperiaatteita. Seppo Nummen musiikkikirjastoideologialle pitkälti rakentunut alkuperäinen Musiikkikirjasto-opas oli aineistonvalinnan suhteen erittäin tiukka: jopa Tšaikovskin, Mendelssohnin tai Brahmsin kaltaisten teokset jätettiin hankkimatta, koska niitä pidettiin liian viihteellisinä. Musiikkikirjallisuuskokoelmakin rakentui lähinnä saksan- ja englanninkielisestä musiikkitieteellisestä kirjallisuudesta, jonka kohderyhmänä olivat lähinnä jo pidemmälle edenneet musiikinopiskelijat ja musiikkitieteilijät. (Eloranta 2008, 43.) Jo 1960-luvun jälkipuoliskolla keskustelu musiikin merkityksestä ja tehtävistä sekä eri musiikinlajien ja niiden välisen arvottamisen linjoista oli toisaalta rikkaampaa kuin koskaan. 1970-luvulla keskustelu jakautui kärjistetyksi kahteen vastakkaiseen linjaan, joista ensimmäinen oli konservatiivisia, konserttimusiikin ja yhtenäiskulttuurin kannattajia ja toinen osakulttuurinajattelun ja musiikillisen eriarvoisuuden puolestapuhujia. Ensimmäisenä mainitun linjan johtohahmona toimi suomalaisen musiikkikirjaston alkuperäinen suurvaikuttaja Seppo Nummi ja vastarintama ruumiillistui helsinkiläiseen musiikintutkijaan Pekka Gronowiin (s. 1.11.1943). (Pomus 2015.)

Gronowin (1972, 27) mielestä kansalaisista löytyi yhtä paljon musiikinharrastajia kuin kirjallisuudenkin ystäviä ja musiikkiosastoista voisi kehittyä demokraattisia musiikkipalvelujen tarjoajia koko maassa. Hänen mielestään jokainen yleinen kirjasto ansaitsisi musiikkiosaston. Äänilevyjen korkeiden hintojen ja kirjastojen niukkojen levykokoelmien takia musiikin kotilainauksen yleistymiseen menisi vielä aikaa, mutta yhtä lailla sekin olisi kansallinen tavoite. Gronowin pyrkimyksenä oli myös musiikkikirjastotoiminnan sisällöllinen laajentaminen, koska hänen mielestään kirjastot olivat pahasti jäljessä mitä tuli musiikillisen maailmankuvan laajenemiseen. Elorannan mukaan (2008, 46-47) Gronow halusi kirjastojen tunnustavan sekä kotoisen musiikkikulttuurin moninaistumisen että myös musiikin Euroopan ulkopuolella. Musiikin edustuksen tulisi kirjastoissa heijastella sekä kauno- että tietonäkökulmaa samalla tavoin kuin kirjakokoelmissakin oltiin totuttu näkemään. Näin rakennettu kokoelma laajentaisi kansalaisten musiikillista tietämystä, mutta ei myöskään vähättelisi musiikista ammennettavaa taiteellista tai viihteellistä nautintoa.

Gronow (1972, 30-31) havainnoi ideaansa moninaisemmasta kokoelmasta myös numeerisesti, kun esitti levykokoelmien hankintaan uudenlaista jakaumaa. Seppo Nummen aikaisemmin antama ohje ehdotti 90 prosentin osuutta hankittavasta musiikkiaineistoista konserttimusiikille, mutta Gronowin ehdottama jakauma ehdotti konserttimusiikille huomattavasti pienempää 40 prosentin osuutta sekä omia prosentiosuuksia mm. kotimaiselle iskelmämusiikille, jazzille, pop-musiikille ja ”tietopuoliselle” musiikille. Elorannan (2008, 47) mukaan tämä kokoelman moninaisuutta painottava sanoma otti nopeasti tuulta allensa musiikkikirjastopiireissä. Mukautumista Gronowin ehdottaman linjan suuntaan helpotti havainto siitä, että monipuolisempi kokoelma toi musiikkikirjastopalveluille myös monipuolisempaa asiakaskuntaa.

Äänilevyjen lainaamisesta asiakkaille kotiin asti haaveiltiin jo 1950-luvulla, sillä olihan se jo luonnollinen osa kirjastotoimintaa monissa muissa maissa. Vuonna 1972 tuli voimaan asetus, joka antoi kirjastoille luvan lainata audiovisuaalista aineistoa kunnan asukkaille. Äänilevyjen lainaamisen epätaloudellisuutta kuitenkin epäiltiin välittömästi levyjen vioittumisherkkyyden takia eikä lainausta säädetty kaikkien kirjastojen velvollisuudeksi, vaan se jätettiin kuntien omaan harkintaan.

Kaiken kaikkiaan uuteen mahdollisuuteen tartuttiin hitaasti ja ainoastaan Lahden kaupunginkirjasto aloitti lainaustoiminnan heti seuraavan vuoden keväänä. Tampereella kirjastolautakunta suhtautui äänilevyjen lainaamiseen alussa hyvinkin kielteisesti. Lautakunta vetosi pohjoismaisiin kokemuksiin, joiden mukaan asiakkaiden huonokuntoisten soittimien takia levyt kestävät vain neljästä kuuteen lainauskertaa. Viimein vuonna 1975 lainaaminen aloitettiin Tampereella kokeiluluontoisesti ja pian levyjen arvioitiin kestävän jopa 60 lainauskertaa. (Eloranta 2008, 47.) Verkkainen kehitys näkyi siinä, että puoli vuosikymmentä asetuksen voimaantulemisen jälkeen vasta kymmenkunta kirjastoa oli Suomessa aloittanut äänilevyjen lainaustoiminnan. (Verho 1978, 379)

Janhusen (1982, 123) mukaan audiovisuaalisten laitteiden ja tallenteiden kenttä nähtiin niin tärkeänä ja nopeasti kehittyvänä, että vastuu sen seuraamisesta langetettiin tasapuolisesti koko kirjastolaitokselle. Suomen kirjastoseuran av-toimikunnan nimi muutettiin vuonna 1982 musiikkikirjastotoimikunnaksi ja samalla sen tehtävä määriteltiin uudestaan koskemaan ainoastaan musiikkikirjastotyötä, mikä oli luontaisesti hyvä asia. (Janhunen 1982, 123) Uusi suunta näkyi jo vuonna 1978 julkaistussa uudessa Musiikkikirjasto-oppaassa, josta oli poistettu lähes kaikki audiovisuaalisuuteen viittaava. Tästäkin huolimatta av-konsepti jatkoi musiikkikirjastotyölle haitallista vaikutustaan, vaikkakin tällä kertaa välillisesti: musiikkitoiminnan kehittäminen ja suunnittelu oli hankalaa, koska valtakunnan virallisessa tilastoinnissa se hukkui edelleen ylimalkaisesti tilastoitujen audiovisuaalisten toimintojen joukkoon. (Eloranta 2008, 49.)

Kyösti Mäkelän (1991, 66) mukaan 1980-luvulla yleisissä kirjastoissa musiikkiaineistojen hankintaan käytetty osuus oli noin 4 prosenttia kaikista aineistomenoista. Määrärahat määräytyivät aineistotyypeille eri tavoin, mutta kehityksen suunta oli selkeä: äänitteiden osuus kokoelmassa kasvoi ja nuottien osuus pieneni. Mäkelän (1991, 57) mukaan kehitys näkyi myös suoritteissa, kun vuosikymmenen aikana äänitteiden lainaus moninkertaistui. Musiikin kuuntelu kirjastoissa väheni, mutta musiikkikirjastosuoritteista reilusti yli puolet oli äänitelainoja ja prosentuaalisesti arvioituna äänitteiden lainaus kasvoi tuona aikana enemmän kuin mitä musiikin kuuntelu kirjastoissa väheni. Mäkelä (1991,

87) uskoo cd-levyn tulemisen olevan yksi tärkeä syy musiikkikirjaston menestykselle 1980-luvulla.

2.2 Suomalaiset musiikkikirjastot tänä päivänä

Vuoden 2015 alussa Suomessa toimii lähes 50 yleisen kirjaston musiikkiosastoa, 15 musiikin erikoiskirjastoa ja puolenkymmentä musiikkiin keskittyntä äänitearkistoa. Yleisen kirjaston musiikkipalveluihin kuuluu tuttujen musiikkiaineistojen lainaus-, kuuntelu- ja tietopalvelujen lisäksi tänä päivänä mm. äänitteiden ja vhs-kasettien digitointimahdollisuuksia, musiikkiaiheisia konsolipelejä, soittuhuoneita harjoittelua varten, äänitysstudioita, esiintymislavoja ja jopa soittimia. (Musiikkikirjastot, 2015.) Kirjastot tarjoavat asiakkaidensa käyttöön myös verkossa toimivan Naxos Music Library-musiikinkuuntelupalvelun, joka tarjoaa käyttäjilleen kuunneltavaksi laajan digitaalisen valikoiman pääosin klassista musiikkia, mutta myös jazzia, bluesia, maailmanmusiikkia sekä pop- ja rock-musiikkia. (Helmet, 2015)

Tilastovertilu yleisten kirjastojen toiminnasta (2014) osoittaa, että musiikkiaineistojen lainaus on vähentynyt viime vuosina koko maassa. Vuonna 2013 musiikkiäänitteille kertyi yhteensä Suomessa 4 962 309 lainaa ja nuoteille sekä partituureille vastaava luku oli 1 213 734. Vuodesta 2012 vuoteen 2013, lainausmäärät laskivat kaiken kaikkiaan äänitteissä jopa 10,26 prosenttia ja nuoteissa sekä partituureissa 4,05 prosenttia. Lainauksen vähentyminen ei näy vielä merkittävästi kokoelmien aineistomäärissä, mutta poistoja tehdään enemmän kuin hankintoja. Itse musiikkikokoelmat olivat samalla aikavälillä vähentyneet vain 0,37 prosenttia äänitteissä ja 0,64 prosenttia nuoteissa sekä partituureissa.

Yleisten kirjastojen musiikkiosastoilla on huomattu, että musiikin kuluttamisen tapoja on aineistolajien näkökulmasta nykypäivänä yhä useampia. Viimeisin huomattava reaktio tähän on ollut vinylilevyjen palauttaminen kokoelmiin ja uusien vinylilevyjen hankinta. Vuoden 2013 lokakuussa Tampereen Pääkirjasto Metson musiikkiosastolla vinylilevyjen hankinta kokoelmiin oli aloitettu uudestaan asiakkaiden pyynnöstä. (Yle, 2013) Hankintamäärät eivät ole suuria, mutta isoista kaupungeista lähtenyt trendi on levinnyt myös pienempien kaupunkien kirjastoihin.

2.3 Mikkelin pääkirjaston musiikkipalvelut

Pääkirjaston musiikkiosasto avattiin Mikkelissä 18. huhtikuuta vuonna 1977. Tuolloin asiakkaiden saatavilla olevia aineistoja olivat lainattavat nuotit, musiikkilehdet sekä musiikkiaiheinen käsikirjastomateriaali. Toiminnan alkaessa kokoelman äänitteitä oli mahdollisuus kuunnella ainoastaan paikan päällä kirjastossa. Levyjen lainaaminen asiakkaille kotiin alkoi kuitenkin jo toukokuussa 1981. Tarjolla olleet 250 äänitettä olivat tuolloin henkilökunnan mukaan lähes koko ajan lainassa. Vuosien mittaan musiikkiosaston kokoelmat kasvoivat ja samaan aikaan alkoi tasainen kasvu myös musiikkiaineistojen lainausmäärissä. 2000-luvulle tultaessa lainausmäärät kuitenkin kääntyivät laskuun koko maan valtakunnallisen trendin mukaisesti. Myös Mikkelissä tähän on nähty syynä internetin vauhdikas läpimurto musiikin uutena jakelukanavana. (Mikkelin Kaupunginkirjasto, 30.)

Mikkelin pääkirjaston musiikkikokoelma käsittää 23470 musiikkiäänitettä, 9419 nuottia ja partituuria. Prosentuaalisesti kokoelma jakaantuu seuraavanlaisiin osuuksiin: cd-levyjä hieman alle 40 %, Vinyyläänilevyjä 25 %, nuotteja ja partituureja 25 % ja musiikkiaiheista kirjallisuutta 10 %. Loput kokoelmasta muodostuu mm. musiikkiaiheisista DVD-levyistä ja videokaseteista sekä c-kaseteista. Kirjasto on päätenyt musiikkiaineistojen jaottelussa nelijakoon ja prosenttiosuudet eri ryhmiin kuuluville aineistoille ovat seuraavanlaiset: taidemusiikki 41 %, pop ja rock 34 %, jazz ja blues 11 % sekä viihde-, laulelma-, hengellinen viihde- ja elokuvamusiikki. Tavanomaisten musiikkikirjastopalvelujen lisäksi pääkirjasto on tarjonnut asiakkailleen vuonna 2014 mm. musiikkiaiheisia luentoja, live-musiikkitilaisuuksia sekä aktiivista musiikkiaiheista näyttelytoimintaa. (Mikkelin Kaupunginkirjasto, 30.)

3 HAASTATTELUTUTKIMUS

3.1 Kvalitatiivinen tutkimus ja teemahaastattelu

Tutkimus oli luonteeltaan laadullinen eli kvalitatiivinen. Eskola ja Suoranta (1998, 13) määrittelevät kvalitatiivisen tutkimuksen lyhyesti aineiston ja analyysin muodon ei-numeraaliseksi kuvaukseksi. Tutkimuksessa haluttiin pureutua pienen tarkoin rajatun joukon kokemukseen musiikkikirjastopalveluista. Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2006) sanovatkin, että laadullinen tutkimus on ennen kaikkea elämismaailman tutkimista. Harkinnanvarainen otanta, jossa kohdistetaan aineiston kerääminen pieneen tapausten määrään, mutta otantaa tarkastellaan perusteellisesti, on Eskolan ja Suorannan (1998,18) mukaan johdonmukainen lähtökohta laadulliselle tutkimukselle, jossa aineiston tieteellisyyden kriteerinä toimii määrän sijaan sen laatu.

Tutkimukselle valikoitui laadullinen tutkimusmetodologia, koska kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien metodeja hyödyntämällä pystyttiin tavoittelemaan aiheesta kokonaisvaltaisempaa ja syvällisempää tietoa kuin määrällisiä tutkimusmenetelmiä käyttämällä. Kvalitatiivinen metodologia antoi luvan lähestyä aihetta joustavammin eikä tutkimuskysymysten tarvinnut olla päätettyinä ennen varsinaista aineiston keräämistä.

Tutkimuksen aineisto kerättiin teemahaastatteluilla, joista käytetään usein myös nimitystä puolistrukturoitu haastattelu. Nimitys tulee haastattelumenetelmän sijoittumisesta pitkälle strukturoidun eli muodoltaan määrätyn lomakehaastattelun ja strukturoimattoman haastattelun välimaastoon. Puolistrukturoidusta haastattelumuodosta ei ole kuitenkaan yhtä tarkkaa määritelmää. Eskola ja Suoranta (1998, 86) kuvaavat puolistrukturoitua haastattelua haastattelumenetelmänä, jossa kysymykset ovat kaikille haastateltaville samat, mutta haastateltavat saavat vastata niihin omin sanoin. Teemahaastattelu on keskustelua, joka tapahtuu tutkijan aloitteesta ja usein tutkijan asettamilla ehdoilla. Tämän vuorovaikutuksen puitteissa tutkija yrittää saada haastateltavalta selville haluamansa tiedot. (Eskola & Vastamäki 2007, 25)

Eskola ja Vastamäki (2007, 27-28) selventävät, että teemahaastattelussa ei kysymyksille ole yleensä asetettu tarkkaa muotoa ja järjestystä kuten strukturoidussa haastattelussa. Teemahaastattelussa etukäteen on mietitty ainoastaan haastattelun aihepiirit eli teema-alueet. Haastattelijalla on käsiteltävistä teemoista mukanaan jonkinlainen tukilista, ei sanatarkkaan muotoon valmisteltuja kysymyksiä. Haastattelijalla pyrkii siihen, että kaikki etukäteen määritetyt teema-alueet käydään haastateltavan kanssa läpi, mutta kunkin teema-alueen käsittelyn laajuus ja järjestys vaihtelee aina erikseen jokaisen haastateltavan mukaan.

Tutkimusmenetelmäksi valikoitui teemahaastattelu, koska oli odotettavaa, että jokaisen haastateltavan kanssa haastattelun etukäteen mietityt teema-alueet tulevat painottumaan keskusteluissa eri tavoilla niin määrällisesti kuin syvyydeltään. Jos haastateltavan kanssa ei syntynyt runsasta tai relevanttia keskustelua jostain teema-alueesta, voitiin sen aihepiirin käsittely jättää kyseisen haastateltavan kanssa vähemmälle, ja siirtyä keskustelemaan aihepiiristä, joka tuotti haastateltavan kanssa tutkimukselle hedelmällisempää keskustelua. Kun oltiin tekemässä tutkimusta, jonka aineisto kerätään näin pieneltä haastateltavien ryhmältä, teemahaastattelulla oli joustavuudellaan edellytykset saada haastateltavista irti parasta mahdollista aineistoa.

Haastattelurungon (liite 1) selkeät teema-alueet valikoituivat pitkälti tutkimuksen toimeksiantajan toiveiden perusteella. Olimme toimeksiantajan kanssa yhtä mieltä siitä, että samalla vaivannäöllä haluttiin saada haastateltavilta mahdollisimman paljon tietoa, vaikka kaikki ei olisikaan suoraan sovellettavissa tutkimukseen. Ensimmäisiksi isoiksi teema-alueiksi haastattelurungossa muodostui opettajien musiikkikirjastotuntemus, opettajien musiikkikirjaston käyttö ja käytön yhteys opetustyöhön. Seuranneiden teema-alueiden tarkoitus oli viedä opettajat arvioimaan nuorten musiikkikirjaston käyttöä ja nuorten potentiaalia musiikkikirjaston käyttäjinä. Viimeisessä isossa teema-alueessa opettajilta kysyttiin mielipiteitä minun ja kirjastohenkilökunnan yhteistuumien ideoimista mahdollisista uusista musiikkikirjastopalveluista. Tämä osuus erottui muista teema-alueista sirpaleisuudellaan, mutta oli kokonaisuutena todella olennainen koko tutkimuksen tiedonkeruun kannalta. Isojen teema-alueiden sisällä ja niiden johdattelemana

opettajat saatettiin pohtimaan mm. musiikinopetuksen ja musiikkikirjastopalveluiden saatavuuden merkitystä sekä kehitysideoita.

Haastateltaviin otettiin yhteyttä sähköpostitse ja puhelimitse. Kaikki haastattelut tehtiin vuoden 2014 syyskuussa Mikkelin pääkirjastolla tai haastateltavien edustamien oppilaitosten tiloissa. Haastattelujen kesto vaihteli kahdestakymmenestä minuutista kokonaiseen tuntiin. Haastattelut tallennettiin digitaalياهوurille ja myöhemmin haastattelut litteroitiin Word-dokumenteiksi.

3.2 Tulosten analyysimenetelmä

Tulosten analyysimenetelmäksi valittiin laadullisessakin tutkimuksessa yleisesti käytettävä aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Anttila (1998) sanoo, että sisällönanalyysi on alkuperäiseltä luonteeltaan kvantitatiivinen aineiston analyysimenetelmä, mutta siitä huolimatta sillä on pätevää arvoa myös kvalitatiiviselle tutkimukselle. Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka (2006) kuvailevat kvalitatiivista sisällönanalyysia lyhyesti analyysimenetelmäksi, jossa tekstimuotoista aineistoa lähestytään eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien, sekä tiivistäen. Täten myös Anttilan (1998) mukaan tutkimusaineistosta voidaan tehdä toistettavia ja päteviä päätelmiä tutkimusaineiston suhteesta sen asia- ja sisältöyhteyteen. Tervakarin (2008) mukaan tämä analyysimenetelmä sopii hyvin myös strukturoimattoman aineiston, kuten teemahaastatteluilla kerätyn aineiston analysointiin.

Litteroitua aineistoa lähestyttiin ensimmäiseksi teemoittelemalla. Eskola ja Suoranta (1998, 174) kuvaavat teemoittelua toimivaksi työkaluksi, kun tutkimusaineistosta halutaan nostaa esiin tutkimusongelmaa selventäviä teemoja. Teemoittelun pyrkimyksenä on ensin löytää ja erotella tekstimassasta tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet. Tämän jälkeen aineisto klusteroitiin. Siliuksen (2005) mukaan klusteroinnissa tutkittava aineisto ryhmitellään ja käydään tarkasti läpi etsien aineistossa esiintyviä samankaltaisuuksia ja/tai eroavaisuuksia koskevia käsitteitä. Ryhmittelyn jälkeen samaa tarkoittavat käsitteet yhdistettiin luokaksi. Tätä seurasi aineiston abstrahointi. Tässä työvaiheessa aineistosta eroteltiin tutkimuksen kannalta oleellisen tieto ja sen

perusteella muodostettiin tutkimukselle teoreettinen käsitteistö. Analyysin edetessä muodostettiin yleiskäsitteiden avulla kuvaus tutkimuskohteesta. Abstrahoinnin tavoitteena olisi, että tutkimuksen teoriaa ja johtopäätöksiä vertailtaisiin näin koko ajan alkuperäisaineistoon ja tutkimuksen uusi teoria muodostuisi sitä kautta. (Silius 2005.)

3.3 Tutkimusongelma ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, ovatko Mikkelin pääkirjaston musiikkipalvelut nykyisellään ajanmukaisia. Tutkimuskysymykset jakautuvat karkeasti kahteen pääryhmään, joista ensimmäisessä pureudutaan opettajien kirjaston käyttöön ja arvioihin olemassa olevista palveluista. Kuinka hyvin opettajat tuntevat pääkirjaston musiikkipalveluita ja kokoelmia ja kuinka hyvin ne täyttävät heidän ammatillisia tarpeitaan? Käyttävätkö opettajat musiikkipalveluja ammatillisiin tarkoituksiin ja jos eivät, mitä ovat syyt siihen? Pitäisikö koulujen musiikinopetuksen ja musiikkikirjastotyön välillä tehdä Mikkelissä enemmän yhteistyötä ja mikäli pitäisi, millaista yhteistyön tulisi olla?

Tutkimuskysymysten toinen kokonaisuus muodostuu opettajien tuntumasta nuorten musiikkipalvelujen käyttöön ja musiikillisiin tarpeisiin Mikkelissä sekä sen lähialueilla. Käyttävätkö nuoret kirjaston musiikkipalveluita ja kuinka paljon? Jos eivät käytä, miksi eivät? Minkälaisista musiikkipalveluista nuoret olisivat kiinnostuneita? Voiko olemassa olevia palveluja kehittää niin, että ne kiinnostaisivat nuoria enemmän? Pääasiallista tutkimusongelmaa pääkirjaston musiikkipalveluiden ajanmukaisuudesta lähdetään ratkaisemaan tällaisten tutkimuskysymysten kokonaisuuksien kautta.

4 HAASTATTELUJEN TULOKSET

4.1 Musiikkikirjastopalvelujen käyttö

Tutkimusta varten haastateltiin yhteensä seitsemää Mikkelin kaupungin ja sen lähialueella nuorten parissa työskentelevää musiikin- ja soitonopettajaa. Kuudella haastateltavalla oli vähintään ylempää korkeakoulututkintoa vastaava tutkinto. Yksi haastateltavista oli luokanopettaja, joka toimi myös musiikinopettajan tehtävissä ilman musiikinopettajan tutkintoa ja yksi haastateltava toimi musiikinopettajan tehtävissä ilman varsinaista opettajan tutkintoa. Haastateltavat olivat iältään noin 30–50-vuotiaita. Työkokemus musiikin- tai soitonopettamisesta haastateltavilla vaihteli noin 5 vuodesta yli 20 vuoteen. Tässä luvussa käytetään haastateltavista tunnuksia H1–H7 selkeämmän jäsentelyn vuoksi

Kaikki haastateltavat käyttivät edelleen ainakin jossain määrin kirjastojen musiikkipalveluja. Osa tyytyi välimatkojen vuoksi käyttämään lähinnä omien lähikirjastojensa musiikkipalveluita, mutta vain yksi haastateltavista oli sellainen, jolle Mikkelin pääkirjaston musiikkiosasto ei ollut ennestään tuttu. Kaikki haastateltavista edelleen hyödynsivät musiikkipalveluita nimenomaan ammatillisiin tarkoituksiin, mutta intensiteetti vaihteli aktiivisesta jokaviikkoisesta käytöstä todella satunnaiseen käyttöön. Suosituimpia työn avuksi kirjastosta hankittavia aineistoja olivat ylivoimaisesti nuottikirjat.

H2: Jos tarviin musiikkiluokkalaisten kanssa, tai itselleni tai pienemmälle jollekin ryhmälle jotain laulua, nii mietin aina että kirjojatanko ite nuotin vai käynkö kattoo ensin täältä, että onko se jo olemassa. Että ne on ne tilanteet.

H5: Kyl se lähinnä nykyisin on sitä työtä tukien. Eli jonkun verran nuotteja tulee etittyä sitten, ja meillähän on siinä oma kirjasto siinä meidän koulussa.

H7: Et se mitä mä edelleenkin täältä eniten hyödynnän nii kaikki noi nuottikirjat, on ne sitte toivelaulukirjoja tai jotain 'Pop – tänään tai eilen' tai mitä tahansa nii niistä etin, soitan ite läpi niitä ja löydän sit jotain mitä vien kouluun.

Yksi haastateltavista kertoi nykyisen opetussuunnitelman vaikuttavan hänen kohdallaan paljolti siihen, miten kirjaston musiikkimateriaaleja on mahdollista opetuksessa hyödyntää.

H2: Nythän musiikissa on se tilanne myös, että ei voida antaa oppilaille oppikirjoja. Eli oppilailla ei oo oppikirjoja eikä oo tehtäväkirjoja. Ja sitten ku musiikissa nykyään arviointi tapahtuu sillä tavalla, että arvioidaan oppilaan toimintaa. Eli se pääpaino on siinä, että se oppilas saadaan tekemään. Ja niillä on vain yks viikkotunti. Eli ku ne tulee tonne mun luokse seiskalle ja mä oon niiden kanssa yhden vuoden, yhden viikkontunnin verran viikossa. Nii en voi täältä hakea mitään nuotteja tai muutakaan, koska ne tuskin osaa, harva osaa lukea nuotteja. Mihin mä niitä käyttäisin?

Henkilökohtaisiin tarpeisiin musiikkipalveluja käytti haastateltavista nykyään vain joka toinen. Kiinnostus kohdistui tällöin laajemmin erilaisiin aineistoihin, mutta musiikkia tai tarkemmin sanottuna cd-levyjä kirjastosta kertoi lainaavansa aktiivisesti vain pari haastateltavaa. Teknologian kehitystä esitettiin syyksi sille, ettei musiikkia tultu hakemaan enää kirjastosta ollenkaan tai niin paljoa kuin ennen.

H4: Joo, kuunteluun, levyä ja sellasta. Mut nyt tietenki ku teknologia kehittyi nii levyjä tullu vähemmä lainattua, sitä [musiikkia] kuulee sit muutenki.

H6: Siis ite nuorempana käytin Jyväskylän kaupunginkirjaston musiikkiosastoa oikein aktiivisesti, koska sillo ei ollu tietenkää kaikkea mitä nykyään.. Silloin oli äänitteet: LP:t, cd:t ja tällaset systeemit, et tota siellä tuli kuunneltua sit musiikinopintojenki ohessa paljon. Et se tekniikka on [viime aikoina] vieny sitä hommaa tonne kotisohvalle enemmän.

4.2 Musiikkiaineistojen ja -kokoelmien arviointi

Opettajat olivat ylipäänsä hyvin tietoisia siitä, minkälaisia musiikkimateriaaleja ja -aineistoja kirjastolla on tarjottavana, mikä oli myös odotettavissa. Opetuskäyttöön sopivia materiaaleja löytyi kokoelmista yleisesti ottaen opettajien mielestä hyvin. Dvd-konserttitallenteet olivat ainoa materiaalityyppi, jonka olemassaolosta kirjaston musiikkikokoelmissa joku haastateltavista ei lainkaan tiennyt. Uutuusmateriaalien määrää kokoelmissa kiiteltiin etenkin cd-levyjen osalta, mutta

bändisoitto-harjoituksiin soveltuvia, ajanmukaista laulu- ja soittomateriaalia sisältäviä nuottimateriaaleja olisi kaivattu vielä nykyistä enemmän saataville ja esille.

H1: Kyllä mun tarpeisiin ainakin löytyy, mun mielestä se on tosi hyvä... ja ku mulla on tää vertailukohta tässä [lähikirjasto], nii se [pääkirjasto] on kyllä hirveen hyvä siellä ollu. Ja just niitä uutuuksia on paljon, nii kyllä mun mielestä siinä on hyvä [kokoelma].

H5: On löytyny kyllä [materiaalia]. Aika paljonha ne on lainassa nuo uudemmat, ku on näitä "Pop tänään" ja semmosia mitä oon lähinnä lainannu. Niitä tarvii jonki verran sit jonottaa.

H7: Mä olen ite hämmästynyt, et siellä on niin paljon uutta [materiaalia].

H1: Semmosta koululaistasosta bändi-nuottimateriaalia vois olla enemmän tarjolla. Tosi hyvin siellä on tarjolla noita kitara-, piano-, kosketinsoitinviikkoja mut oisko sellasia niitä olemassa jossain missä ois niitä sovituksia valmiiks tommosteen koulubändihommaan. Et ois kitara- ja bassotabulatuurit jne. Ja sit tää kaikki vois olla vähän paremmin tarjolla ja esillä.

Osalla haastateltavista oli omia tarkemmin rajattuja musiikillisia mielenkiinnonkohteita, joihin ei yleisen kirjaston musiikkikokoelmista edes odotettu löytyvän paljoa materiaaleja. Kokoelmat olivat onnistuneet kuitenkin yllättämään paria haastateltavaa positiivisesti myös näiden tarpeiden osalta.

H4: Kuoronjohdon matskuja oon löytäny aika hauskoja semmosia vanhoja, mitä ei oo niiku esim. tuolta Heinolasta löytyny. Et täältä on vanhoja lapsikuoromatskuja löytyny aika kivasti.

H6: Sitten löysin tosta oppihyllystä semmosta klassisen kitaran tekniikalle sopivan... tämmösiä sovituksia niiku kevyemmästä musiikista, mikä oli ihan kiva löytö.

Osa haastateltavista sanoi, että myös muiden musiikkimateriaalien kuin musiikin hakeminen kirjastosta oli viime vuosina vähentynyt. Tällekin syyn sanottiin olevan teknologian kehitys ja etenkin internet.

H2: Tietokirjallisuus on nykyään semmone, ku kaiken tiedon löytää netistä, äänitteitä löytää Spotifysta tai mistä tahansa Youtubesta niin paljon, että tuntuu että itsellä on se [kirjaston musiikkimateriaalien käyttö] vähentyny tosi paljon.

4.3 Musiikkipalvelujen tuntemus ja tietopalvelun merkitys

Kaupunginkirjaston musiikkipalvelut olivat opettajille myös hyvin tuttuja perinteisistä lainauspalveluista ja musiikinkuuntelupisteistä aina musiikkiosaston omaan tietopalveluun ja lehtilukusaliin saakka. Ainoastaan live-esiintymisiin keskittyvät Avoimen lavan ja Open Stagen palvelut olivat joillekin tuntemattomia tai kaipasivat hieman selvennystä.

Opettajilta kysyttiin myös henkilökohtaisen tietopalvelun tarpeellisuudesta musiikkipalveluiden osalta. Yksi haastateltavista koki, ettei henkilökohtaisesti tarvinnut osaavaa tietopalvelua avukseen, mutta muut haastateltavat pitivät musiikkiosaston omaa tietopalvelua erittäin tärkeänä ja olennaisena osana kirjaston musiikkipalveluja. Palvelun laatua ja tehokkuutta myös kiiteltiin kovasti.

H2: Sehän oon vähän ku Fonectaan soittais. Mun mielestä se on tosi tärkeätä.

H3: Mutta, kun ei kaikki ihmiset osaa [hakea internetistä musiikkiaiheista sisältöä tai tietoa], nii kyllä on tärkeätä, että on sen alan ammattilaisia, jotka pystyy sit auttamaan niissä tilanteissa. Eli pidän sitä edelleen tärkeänä.

H5: Vähän vaikee sanoa, mulla ehkä vähemmän semmosta... ku tuun nii mulle on yleensä aika selvää, mitä ettii ja katonki etukäteen, että löytyykö. Ja jos on joku biisi kyseessä, nii löytyykö jostain kirjasta. Mut ehkä jollain muulla voi olla tarvetta enemmän semmoselle.

H6: No sehän on ihan loistavaa. Aivan loistava palvelu homma, koska siis onhan tota informaatiota paljon jokaisen saatavillakin, mut se on niin hajallaan ja tommosten yksittäisten asioiden ettiminenki jostain internetistä voi olla vähän hankalaa.

4.4 Nuorten musiikkipalvelujen käyttö

Kysyttäessä opettajilta, kuinka paljon he uskoivat tai tiesivät yläkoulu- ja lukioikäisten käyttävän kirjaston musiikkipalveluja, vastaukset olivat odotetun laisia ja täsmäsivät hyvin musiikkiosaston henkilökunnan kokemusten kanssa. Opettajien käsitysten mukaan nuorten musiikkikirjastopalvelujen käyttö oli yleisesti ottaen todella vähäistä ja pääsyyksi esitettiin musiikin helppo saatavuus internetin ja sen suoratoistopalveluiden kautta. Cd-levyjä nuorten ei uskottu lainaavan yleisesti ottaen tänä päivänä enää ollenkaan.

H4: Sen verran osaan sanoa, että mulla on vitosluokkalainen, kasiluokkalainen ja lukion tokaluokkalainen pojat on meillä, kolme poikaa. Kyl ne niin hirveesti musiikkia kuuntelee jonku Deezerin kautta, että ne saa sieltä sitä matskua jo ihan valtavasti.

Musiikkia harrastavien nuorten kuitenkin uskottiin käyttävän musiikkikirjastopalveluja ainakin jonkin verran. Puolet haastateltavista sanoikin tietävänsä ainakin joitain oppilaita, jotka ovat kirjaston musiikkipalveluiden aktiivikäyttäjiä. Yksi haastateltava uskoi, etteivät musiikkia harrastavat nuoret käyttäisi palveluita juuri ollenkaan. Loput haastateltavista eivät osanneet sanoa, mutta epäilivät käytön olevan myös harrastajien keskuudessa vähäistä.

H7: Ne käyttää nuoteissa, soittajat, aktiiviset tyypit, esiintyjät käyttää.

H5: Jonkun verran kyllä, mä luulen. Varsinkin musiikin harrastajat. Varmaan käyttää aika paljon nuotteja, nuottikirjoja, just näitä pop-kokoelmakirjoja.

H6: Tota en osaa kyllä sanoa. Ku oon kuullu sellastakin, että 'onko täällä musiikkiosastoki?' ja semmosta... Et voi olla, et tietävät aika vähänki.

Nuorten vähäistä musiikkipalveluiden käyttöä pidettiin lähes yksimielisesti harmillisena. Toisaalta kysyttäessä haastateltavilta suoraan, ovatko musiikkikirjastopalvelut nykyisellään ajanmukaisia, useampi haastateltavista ajatteli, etteivät palvelut ainakaan nykyisellään tunnu vastaavan täysin nuorten tarpeisiin. Nuorten tietoisuutta musiikkipalveluiden olemassaolosta ja tarjonnasta

myös epäiltiin paljon. Myös nuorten aktiivisuutta lähteä liikkeelle arvioitiin tänä päivänä entistä huonommaksi.

H1: Se on jotenki sääli, et ne ei osaa käyttää tai eivätkö oo jotenki kiinnostuneita. Vai eivätkö ne tiedä sitten et mitä kaikkee siel on?

H2: No siis nuorethan on huonoja nykyään lähtemään mihinkään. Et jos kysyt mikkeliäisiltä nuorilta, et kuinka moni on käynyt Mikaelissa konserteissa, nii siitä luokasta, jos sanon että opetan vaikka 140 oppilasta, vaikka 7 luokallista 7-luokkalaisia. Nii siitä porukasta saattaa joku viis olla käynyt. Sit jos kysyn, että kuinka moni on käynyt kirjaston musiikkiosastolla, nii se on suunnilleen se sama viis. Et hirveen vähän. Tuntuu et vanhemmat, ku ne lapset on pieniä nii ne käyttää niitä kirjastossa ja niin edelleen, mutta mihin se katkee sitten jotenki täällä yläkoulun puolella? Et loppuuko se lukeminen ja se kirjaston käyttö muutenki?

4.5 Musiikkikirjaston päätehtävien painotuksia

Yleisen kirjaston ja myös sen musiikkipuolen toiminta on aina tiivistynyt kahteen päätehtävään. Ensimmäinen on edustavan ja kattavan kokoelman koostaminen ja ylläpitäminen. Toisena tehtävä on vastata tehokkaasti ja ajanmukaisesti asiakkaiden muuttuviin tarpeisiin. Musiikkikirjaston käytettävissä olevat resurssit jaetaan kaiken aikaa tasapainotellen näiden kahden päätehtävän tukemiselle. Haastateltavia pyydettiin pohtimaan tämän vastakkainasettelun painotuksia ajatellen nuoria musiikkikirjaston asiakkaina ja musiikkikirjastotoimintaa ylipäätään. Haastateltavat olivat isoista linjauksista hyvin samaa mieltä. Tärkeimpänä asiana pidettiin sitä, että vastataan ihmisten tarpeisiin ja tarjotaan heille sellaisia palveluita, joille on käyttöä. Moni oli sitä mieltä, että tänä päivänä toiminnallisempien ja osallistavampien palvelujen määrää tulisi lisätä, jos halutaan saada nuoret kiinnostumaan kirjaston musiikkipalveluista.

H6: Ei tästä nyt mitää arkistolaitosta kannata alkaa tekemään. Että ennemminki sillee että ihmiset käyttäis, vastataan ihmisten tarpeisiin.

H5: Mun mielestä on tärkeätä ylläpitää sitä kokoelmaakin, mut sinänsä jos nuoria halutaan saada käyttämään [musiikkikirjastopalveluja], niin sit pitäs kyllä jotain uuttakin keksiä.

H3: Musta on tärkeätä, että kun puhutaan musiikkikirjastosta, että siellä on löydettävissä ja edustettuna laajalti koko... että jos haluaa mennä ettii musiikkihistoriaan liittyvää aineistoa, sieltä löytyy sitä. Ja että sieltä löytyy tällaista yleissivistävää kokonaisuuden hallintaa... että mun mielestä kirjaston tehtävä on ehdottomasti ylläpitää sellasta. Mutta nykyään varmaan vielä entistä enemmän pitää pystyä vastaamaan siihen mitä ne asiakkaat sieltä haluaa, koska läheskään kaikki ei enää mee sinne ettii sitä tietoa.

Yksi opettajista perusteli toiminnallisen puolen lisäämistä musiikkikirjaston palvelutarjontaan myös sillä, että musiikinopetuksessakin arviointi tehdään oppilaiden toiminnan ja tekemisen perusteella. Musiikkikirjasto voisi siis olla yksi neutraali paikka, jossa tätä toimintaa voisi oppilaat halutessaan myös vapaa-ajalla harjoituttaa.

H2: Sitte vois olla, että siellä on kans sitä toimintaa, koska me myös koulussa arvioidaan oppilaiden musiikillista toimintaa eikä yleissivistystä. Nii et sitä toimintaa vois harjoituttaa jossakin.

Kaikki opettajat kuitenkin olivat samaa mieltä myös siitä, ettei musiikkikirjaston nk. sivistyksellistä aspektista voida kokonaan luopua, vaan musiikin keskeisimmän kaanonin ja musiikkihistorian täytyy jatkossakin olla musiikkikirjastossa ainakin jossain määrin edustettuna ja saatavilla. Yksi haastateltavista oli myös sitä mieltä, että kirjaston on tärkeää tulevaisuudessakin ylläpitää ainakin jonkinlaista fyysisten äänitteiden kokoelmaa, jotta musiikillinen kulttuurihistoria pysyy myös sitä kautta jossakin saatavilla nuorille ihmisille, jotka ovat kasvaneet digitaalisen musiikin ja älytekniikan aikakaudella.

H7: Ite ajattelen, ettei kirjaston tarvii aina kulkea siinä ajassa et vain uusinta uutta. Mut tietysti nuoret ettii sitä uusinta, mut ne innostuu kyllä sitä kautta löytää myös niitä muita, et kyllä nyt kaikki semmoset klassikot täytyy olla. Oli se taidemusiikkia tai Hurriganesia, täytyy niitä olla ja niistä löytää tietoa.

H3: Ois se mun mielestä kauheeta, että kirjastosta häviäis jotku Mozartin kokoelmat, kun 'niitä ei oo kysely vuoteen'.

H4: Niin mut on se musiikin historiakin, et täältä löytyy älppäriä ja cd-levyt... ja en mä tiedä c-kasetteja onko enää, mutta onha seki nuorille ja kasvaville ihmisille mun mielestä tärkeää. Pystyä näkemään

jossain, että mistä tähän [nykyaikaiseen musiikkikulttuuriin] on nyt tultu.

4.6 Musiikkipalveluiden ja niiden saatavuuden merkitys

Haastateltavat johdatettiin teemaan kysymällä ensin aiheesta, joka on lähellä heidän omaa ammattiaan. Opettajia pyydettiin kertomaan, minkälaisia merkityksiä heidän mielestään koulun musiikinopetuksella on lapsille ja nuorille sekä oppimisen kehitykselle. Musiikinopetukselle nähtiin todella moninaisia merkityksiä: kulttuuriperinnön siirtäminen, mielikuvituksen rikastaminen, yleissivistys, esteettisten elämysten kokeminen sekä motoriikan ja luovuuden kehittäminen. Oppiaineen opetustunneilla saavutettavat yhdessä tekemisen, onnistumisen ja sitä kautta muodostuvan yhteisöllisyyden kokemukset koettiin kuitenkin musiikinopetuksen tärkeimmäksi vaikuttimeksi. Sen nähtiin koskettavan ensi kädessä suurinta oppilaiden joukkoa ja samalla opettavan kaikille tärkeitä sosiaalisia taitoja.

H5: Mut sit yhtä tärkeätä on nää ryhmässä toimimisen taidot ja sosiaaliset jutut, kaikki tää mitä siinä ryhmässä opitaan. Musiikki on siitäkin tärkeä aine yläkoulussa, että se kehittää ryhmähenkeä tosi hyvin.

H2: Monissa muissa aineissa, kielissä tai matematiikassa, hissassa ja vaikka missä voi nykyään, varsinki liikunnassa mennä niin, että kuka ehtii ekana maaliin, nii se on hyvä. Mutta meidän pitäs soittaa sitä samaa kappaletta samaan aikaan, nii se vaatii semmoista itsekuria ja hillintää, toisen huomioon ottamista, ja oman käyttäytymisen kontrollia ja odottamista, mikä ei aina kaikille oo helppoa.

Useampi haastateltavista sanoi musiikinopetuksen olevan tärkeää myös siksi, koska sillä haetaan universaalimmassa mielessä konkreettiseen tekemiseen innostavaa vaikutusta nuoriin. Kannustetaan nuoria tutustumaan uusiin asioihin, kokeilemaan uusia asioita ja nimenomaan tekemään asioita itse. Tämä viesti ei opettajien mukaan kohdistu vain musiikkiin, vaan tarkoituksena on innostaa nuoria löytämään omaan arkeen jotain heitä itseään kiinnostavaa ja innostavaa harrastustoimintaa.

H5: Ehkä just tollaselle yläkouluikäiselle siinä on ensinnäkin se, paitsi että saatais innostumaan jostain tekemisestä, niin siinä sitä voi myös tajuta et tää on helppoo ja osaan tätä ja sitä kautta rupeais enemmän tekemään asioita mitä ei oo ennen tehny.

Yksi haastateltavista myös kertoi useita kertoja todistaneensa, kuinka monet syrjäytyneemmät nuoret ovat löytäneet koulun musiikinopetuksen kautta virikkeitä aktiivisempaan sosiaaliseen kanssakäymiseen muiden oppilaiden kanssa. Haastateltavan mukaan monille oppilaille juuri koulun musiikinopetuksessa saavutetut menestymiset ja onnistumiset olivat asioita, jotka kohottivat muissa oppiaineissa saavutetun huonomman menestyksen latistamaa itsetuntoa.

H1: Sellasia nuoria on ollu monta, jotka on ollu ihan älyttömän sulkeutuneita, ne on jääny tosi hyvin mulle mieleen ku ne on ollu ihan niin ujoja, että menneet tuolla seiniä vierte. Sit, ku ne on eksyny tähä musakerhoon, nii ne on huomannu et mä pystyn tähän. Ja sit ku on samanhenkistä porukkaa ja huomaa siinä ku toisiaan siinä tukee ja näin nii kyllä ne on hienoja juttuja. Et 2-3 vuoden päästä ne samat ihmiset, jotka ei puhunu kellekään, nii menee tuolla niiku muutki.

Musiikinopetuksen merkityksien kautta haastateltavat johdatettiin miettimään laajempaa kokonaiskuvaa ja kirjaston musiikkipalveluiden ja niiden saatavuuden merkitystä ylipäätään ihmisille. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että musiikki ja musiikkipalvelut ovat olennainen osa kirjastopalveluja ja kuuluvat kirjastoon, vaikka niiden tarjonnan laajuus eri toimipisteissä vaihtelisikin. Musiikkipalvelujen tarjoama yleissivistävä sekä viihteellinen sisältö nähtiin asiana, johon kaikilla kansalaisilla tulee olla oikeus.

H4: Se on niin yleissivistystä ja ihmisten hyvinvointiin liittyvä asia, et jos kirjastopalvelut on olemassa, niin siihen liittyy myös musiikki. Et toivottavasti se voi jatkua, vaikka ajat ovat heikot.

H5: Kai se on ylipäätään mikä kirjastolla on tarkoitus, nii samalla tavalla musiikkipuolellakin.

H1: No jos lähetään miettii, että meillä ei ois näitä palveluja, nii kyllähän se ihan törkeen iso osa ois leikattu ihmisten elämästä. Kuvittele vaikka, että kaikkia näitä materiaaleja pitäis ostaa itse. Nii on tosi paljon lapsia, nuoria, aikuisia, joilla ei ole sitte mahdollista lähteä kaikkee ostamaan.

Muutama haastateltavista nosti kirjaston ja musiikkikirjastopalveluiden merkityksestä näkökulman, mikä liittyi uusille asioille altistumiseen ihmisten arjessa. Nykyajan hakusana-lähtöisen tiedonhaun nähtiin positiivisesti syventävän ja laajentavan ihmisten saamaa tietoa heidän jo olemassa olevista mielenkiinnon kohteista, mutta samalla sen uskottiin vähentävän ihmisten tutustumista ja perehtymistä asioihin, jotka ovat heille ennestään tuntemattomampia. Pitkällä tähtäimellä tämän ilmiön uskottiin heikentävän ihmisten yleissivistystä ja kaventavan näkemystä ympäröivästä maailmasta. Mahdollisuutta nk. mielivaltaiseen selailuun pidettiin siis yhtenä asiana, miksi kirjastot ja myös musiikkikirjastopalvelut ovat erittäin tärkeitä olla ihmisten saatavilla.

H6: Nykyäänhä tätä tarjontaa on hirveen paljon pirstaleisesti, mitä on ihmisille saatavilla. Mutta sitten taas on asioita, joille altistuu aika vähän. Silleen, että vahingossa huomaa, että 'oho, tämmöstäkin on olemassa'. Et täällä tällaset, ku on esillepanoa ja materiaaleja, nii joku kattoo, että 'onpa Mozartilla paljon teoksia', ja ottaa sit yhden. On hyvä muutenki, että voi löytää jotain ilman hakusanoja, koska niiden kanssahan sä jo tiedät, että mitä sä haet. Se, että altistuu uusille asioille, on semmone juttu mikä on nyt vähän painumassa alaspäin. Semmonen oma aktiivisuus taas on lisääntymässä, mutta mun mielestä se taas vähän toisaalta kaventaa asioita.

H1: Ja etkä sä tietenkää kaikkee [musiikkisisältöjä] osais ees hakee. Ku kirjastossa sä näet, että täällä tämmöstä jne. Mutta tiedätkö sä sitte ite hakee sitä? Jos ei sitä ole. Että kyllähän sillä on iha älyttömän iso merkitys että ne [musiikkikirjastopalvelut] on olemassa.

4.7 Kehitysideat pääkirjaston musiikkipalveluille

Yleinen toive opettajilta oli, että kaikista musiikkiosaston uusista tapahtumista ja näyttelyistä tulisi lyhyemmin väliajoin kohdennetusti informaatiota vaikkapa sähköpostiin. Tällaista suoramarkkinointia musiikinopettajille ja musiikkiopistolle on musiikkiosaston toimesta jo tehty, joten ongelmana ovat osassa tapauksista varmasti vanhentuneet yhteystiedot tai se, ettei informaatio ole haastateltavien edustamien instituutioiden sisällä kulkenut heille asti. Useampi haastateltava oli myös sitä mieltä, että pääkirjaston musiikkikirjastotoimintaa voisi kaiken kaikkiaan nostaa enemmän Mikkelissä esille.

H7: Mä voisin kuvitella, et ois hirveesti hyötyä siitä, jos täällä musiikkiosastolla, jos tossa esimerkiks järjestetään joku näyttely tai et täällä on nyt just esillä sitä ja tätä tota. Nii tulis kouluille vaikka musiikinopettajille joku sähköposti. Et olis vaikka ihan sähköpostilista, se ei maksa mitään, mut menee kumminki aika hyvin viesti perille.

H2: Turhan matalalla profiililla mun mielestä musiikkiosasto täällä menee.

Varsinaisia uusia palveluideoita opettajat keksivät musiikkikirjastolle niukasti, mutta useampi haastateltava otti puheeksi tablettitietokoneet ja niille saatavat erilaiset viihteelliset ja opetukselliset musiikkisovellukset. Tällainen palveluidea haastateltaville tuli mieleen, kun he pohtivat lasten ja nuorten musiikillisen toteuttamisen tarpeita nykypäivänä. Kouluissa opetusvälineiksi vastikään tulleet tablettitietokoneet ovat olleet jossain kouluissa kokeilussa myös musiikintunneilla. Oppilaiden suosiossa olevista tableteille ladattavista musiikkisovelluksista monet ovat sellaisia, joita oppilaat haastateltavien mukaan käyttäisivät vapaa-ajallakin, jos siihen vain olisi mahdollisuus. Uusi teknologia on arvokasta ja tästä syystä vielä monien perheiden ja nuorten ulottumattomissa. Yksi opettajista oli sitä mieltä, etteivät monet laitteelle saatavista musiikkisovelluksista ole hänen mielestään kouluun sopivia, koska niillä on enemmän viihteellistä kuin opetuksellista arvoa. Ehkä niiden paikka voisi siis olla kirjastossa.

H2: Mutta ei kai kellään oo nyt vielä padeja tai semmosia. Ku oppilaat aina valittaa että ”ei meillä kotona pyöri” tai se nettiyhteys tökkii, tai niillä ei oo padeja et ne ei saa niitä tiettyjä ohjelmia.

H1: Nyt ku ostin kesällä tabletin itelleni ja kattelin mitä siellä oli [sovelluksia] mut ne oli kyl niin jotenki tökeröitä mitä siellä oli niitä juttuja, että en mä nää niille kyllä täällä koulussa koulun tunneilla käyttöä.

Pari haastateltavista pohti voisiko e-kirjojen lainausmallia soveltaa myös tablettisovelluksiin ja sovelluksia lainata sitä kautta asiakkaiden omille laitteille käytettäväksi. Sovelluksia voisi lainata samalla tavoin määrääjäksi, kuten kirjaston muitakin aineistoja.

H3: Mä olin miettiny sitä, et se ois ihan siistiä, jos niitä appseja pystyis lainaa. Nii se on ehkä ollu sellane, koska niistä on monet ollu sellasia,

että ne innostaa tosi paljon, ku ne on helppokäyttöisiä. Et sitä olin miettiny joskus aikasemmin, et ois hienoo ku niitä pystyis jollain tavalla lainaamaan.

4.8 Huomautuksia musiikkikirjastotoiminnasta

Yksi haastateltavista oli sitä mieltä, että musiikkikirjaston tietyt peruspalvelut tulee olla kaikkien saatavilla, mutta kehittyneemmistä palveluista voisi osasta tehdä myös maksullisia. Musiikkipalveluja kerratessa yksi opettajista esitti huomion siitä, että mikäli kirjastoissa säilyy musiikinkuuntelumahdollisuus asiakkaille, saatavilla olevan laitteiston tulee olla laadukas ja tuoda eroa nykykulttuuriin, jossa digitaalisesti pakattua musiikkia kuunnellaan suoraan älylaitteesta.

H2: Mutta voisihan kirjastossa olla jotain maksullisia palveluja, jotka liittyis musiikkiin. Miksei? Koska maksaahan niiden tuottaminenkin. Tai se vois olla vain jokin osa siitä. ... Mutta siis.. saatavuus kaikille ja joistain erikoispalveluista voi mun mielestä sit hyvin maksaakin, eihän kaiken tarvii olla ilmaista.

H3: Ja sit se jos kirjastossa pystyy edelleen kuuntelee myös musiikkia, nii ois hyvä, että ne ois laadukkaat ne laitteet. Että vois kuunnella laadukkailla laitteilla. Se on kummiki eri asia kuunnella jotain mp3:sia ku sit kunno laitteilla musiikkia.

5 OPETTAJIEN ARVIOITA UUSISTA PALVELUIDEOSTA

5.1 Musiikkiaiheiset konsolipelit

Yhteistyössä kirjaston musiikkipuolen henkilökunnan kanssa olimme ideoineet uusia palveluideoita pääkirjaston musiikkipalvelukokonaisuuteen. Esittelimme uudet palveluideat haastateltaville ja kysyimme heidän mielipidettään siitä, tulisiko uusille palveluille käyttöä ja toisivatko ne mahdollisesti lisää asiakkaita, etenkin nuoria, musiikkikirjastoon. Ainakin osa ideoiduista palveluista on jo toteutettu musiikkiosastoilla tai musiikkikirjastoissa muualla Suomessa.

Musiikkiaiheiset konsolipelit ovat olleet markkinoilla jo yli vuosikymmenen. Lähinnä viihhteellisiin tarkoituksiin kehitetyt karaokepelit Singstar ja kitarasimulaatio Guitar Hero ovat saavuttaneet suuren suosion helposti lähestyttävillä konsepteilla, joissa pelaaja saadaan toteuttamaan itseään musiikillisesti erilaisten laulu- ja soitto- simulaatioiden kautta. Pelien musiikkisisältö on yleensä rakennettu uusien ja vanhojen pop- ja rock hittikappaleiden varaan.

Viime vuosina pelintekijät ovat kuitenkin tuoneet markkinoille kehittyneempiä musiikkiaiheisiä konsolipelejä, joiden tarkoitus on viihdyttämisen lisäksi myös oikeasti opettaa. Ranskalaisen pelitalon kehittämä RockSmith opettaa pelaaja soittamaan sähkökitaraa. Peliohjaimena toimii oikea sähkökitara, joka yhdistetään peliin asiaankuuluvan kaapelin kautta ja pelaaja kuulee oman soittonsa pelin vahvistinmallinnusten kautta. Äänen ja kuvan avulla RockSmith opastaa pelaajaa kitaransoiton saloihin aina alkeellisimmista tekniikoista lähtien. Uusien tekniikoiden opettaminen tapahtuu pelitehtävien kautta. Pelin virtuaaliopettaja antaa opetettavasta tekniikasta visuaalisen, äänellisen ja sanallisen ohjeen. Kun pelaaja onnistuu toisintamaan opettavassa tehtävässä annetun tekniikan, hän etenee pelissä. Jos pelaaja törmää vaikeuksiin tehtävien suorittamisessa, peli yrittää selittää mitä pelaaja tekee väärin ja tarjoaa tarkentavia lisävinkkejä. (Rocksmith.ubi.com, 2015)

RockSmithistä tekee pelinä antoisan se, että siitä on iloa myös jo oppineille kitaristeille. Pelin opettamisessa kappaleissa riittää haastetta pitkälle yli

aloittelijatason ja monet soittotekniikkaa kehittävästä minipeleistä ovat myös oikeiden kitaristien toimesta kehuttu hauskoiksi vaihtoehtoisiksi tavanomaiselle harjoittelulle. (Rocksmith: A guitar player's perspective, 2011) Lisäksi pelissä on pelkästään improvisointiin keskittyvä pelimoodi, jossa pelaaja voi jammailla pelin ohjaaman taustabändin kanssa.

Haastateltaville esitettiin idea, että RockSmithin kaltaisia pelejä tuotaisiin musiikkikirjastoon asiakkaiden käytettäväksi. Kaikki haastateltavat olivat sitä mieltä, että peli voisi olla kiinnostava ja ajanmukainen lisä musiikkikirjastopalveluihin. Tällaisten palvelujen uskottiin myös tuovan nimenomaan nuoria asiakkaita musiikkikirjastoon. Yksi opettajista oli sitä mieltä, että viihteellisemmälläkin musiikkiaiheisilla peleillä on ollut nuoriin positiivinen vaikutus, koska ne ovat auttaneet nuoria suhtautumaan rohkeammin omaan musiikilliseen toteuttamiseen ja tekemiseen.

H6: Aika hauska idea. Ois kiva varmaan itekin kokeilla, kiinnostava ajatus. Jotain tollasia kirjastoon kannattais varmaan tuoda. Ja nehän varmaan paranee ja paranee. Kyllä jos on tilaa tommoselle nii ois varmasti kiva.

H1: Joo, se ois varmaan yks asia mikä vetäis ainaki niitä soittavia nuoria sinne. Ois kyllä hyvä. Just tommosta pitäis alkaa olee kirjastoissa et se vetäis sinne sellasta porukkaa, joka on vähän vielä et 'kirjasto ei kiinnosta'. Toi vois olla tosi hyvä.

H7: Nii, porukallaki vielä kaiken lisäksi nii vois olla tosi hyvä. Mähän oon ite ihan vannoutunut näille Singstareille yms. mun mielestä ne on tehny opiskelulle tosi hyvää. Et oppilaat on paljon rohkeempia tekee, ja sit yhdessä et se ei oo niin pelottavaa enää. Niin täähän vois palvella sitä samaa. Kyllähän se Guitar Herokin on ihan hauska, mut sehän ei sinänsä opeta. Mut kyllähän tämmönen on tätä päivää.

5.2 Musiikkiosasto tarjoaa soittimia asiakkaidensa käyttöön

Toinen saman sukuinen idea oli tuoda musiikkiosastolle oikeita soittimia, joille ajanvarauksen tehdessään asiakkaat voisivat tulla kokeilemaan tai harjoittelemaan instrumenttia musiikkiosastolla siihen varatussa tilassa. Sähköisten instrumenttien käyttöön olisi kuulokeliitännän mahdollisuus tai sovittuina aikoina jopa pakko, ettei

musisoinnista tule häiriötä muille asiakkaille tai henkilökunnalle. Kuulokkeiden kanssa kokeileminen ja harjoittelu mahdollistavat asiakkaille myös vapaamman ja uskaliaamman instrumentin tutkiskelun, kun soittimesta tuotetun äänen voi kuulla vain omin korvin. Tämän uskottiin olevan tärkeä seikka etenkin nuorille asiakkaille. Palveluun kaavailtuja soittimia olivat sähköpiano, sähkökitara ja sähkörummut.

Haastateltavat pitivät ideaa yksimielisesti mainiona ja musiikkikirjaston palvelukokonaisuuteen sopivana. Mahdollisuus soittimien kokeiluun tai harjoittelemiseen kirjastossa nähtiin todella merkittävänä palveluideana kahdesta syystä: se vastaisi jo olemassa olevaan todelliseen tarpeeseen ja samalla innostaisi yleisesti nuoria konkreettiseen tekemiseen. Kirjaston neutraali asema ja kuulokkeiden kanssa ”omassa rauhassa” soittamisen mahdollisuus nähtiin positiivisesti kynnystä madaltavina seikkoina soittimien kokeilulle. Yksi haastateltavista uskoi palvelun tukevan ja helpottavan musiikkiharrastuksesta kiinnostuneiden nuorten soitinvalintaa myös musiikkioppilaitosten kannalta.

H3: Kuulostaa tosi hyvältä idealta. Siis tosi hyvältä, koska ei kaikilla oo sitä mahdollisuutta missään käydä kokeilemassa jotain soitinta, vaikka se ehkä kiinnostas. Nii sit, jos oiski tollanen paikka tai tila missä sitä vois käydä tekee, nii ettei kukaa muu edes kuule, tai et kuulee sen vaa ite. Nimenomaan et ei sit oo sitä kynnystä. Ku moni lapsi vaikka haluis, nii ei koulussa uskalla mennä kokeilee, koska pelkää et mitä muut sanoo.

H7: Nii ja nykyään ku enemmän halutaan kokeilla ku vaan kattoo. Et kyllähän sellanen interaktiivinen toiminta on lisääntyny ihan hirvittävästi.

H6: Ois hyvä. Niille ketkä kokeilee, nii hauskaa ja mielenkiintosta ja siinä vois olla myös tämmöne, jos ajatellaan musiikkiopiston kannalta, nii tämmöne soitinvalinta. Et pääsis lyömään niitä rumpuja, kokeilee pianoa tai kitaraa.

5.3 Musiikinteko- ja sävellysohjelmat kirjaston päätteillä

Erilaiset tietokoneohjelmat ovat yhä enenevässä määrin harrastajamuusikoiden ja ammattilaisten apuna musiikinteossa ja sävellystyössä. Vaihtoehtojen paljous ja sovellusten usein korkeat hinnat tekevät tästä musiikin harrastamisen alueesta

kuitenkin monelle vaikeasti lähestyttävän tai täysin tuntemattoman. Uusi palveluidea musiikkikirjastoon voisi olla tällaisten sovellusten tuominen kirjastoon myös asiakkaiden käytettäviin. Henkilökunta luonnollisesti perehdytettäisiin sovellusten periaatteisiin, että asiakkaiden opastaminen sovellusten pariin olisi mahdollista.

Haastateltavat olivat sitä mieltä, että musiikinteko- ja sävellysohjelmien kaltaista, myös oppimisvälineenä palvelevaa sisältöä musiikkikirjastoon olisi hyvä saada. Palvelulle uskottiin löytyvän myös käyttäjiä, ainakin aktiiviharrastajien piiristä. Nuoria ajatellen tämänkin palveluidean etu oli opettajien mielestä siinä, että nuoret pääsisivät itse konkreettisesti kokeilemaan ja tekemään. Yksi haastateltava huomautti, että innostuneet harrastajat löytävät sovellusten äärelle myös omin avuin, mutta ei vähätellyt palvelun arvoa asiakkaiden valistajana. Pari haastateltavaa ehdotti kehitysideaa, joka mahdollistaisi sovellusten lainaamisen ja kokeilun kirjaston päätteiltä asiakkaiden omille laitteille kotiin.

H4: Tosi paljon kehittävämpää, ku mitä meilläkin [lähikirjastossa] on vaa pleikkarille jotain peruspelejä. Ku nää on sit oppimisvälineitä. Et ois kyllä hyvä.

H7: Mä luulen, että ne jotka on tosi innostuneita nii ne löytää ne kyllä netistä muutenki, mut saishan siinä toisaalta sen tutustumiskokemuksen.

H3: Et sit jos sen saiskin lainaan sille omalle laitteelle, ja sitä pystyis omalla laitteella käyttämään ja kokeilemaan, niin voisha seki sit tietyllä tavalla lisätä tuotteen myyntiä ku ihmiset sais sitä kokeilla.

5.4 Elävä musiikki kirjastossa

Mikkelin pääkirjastolla on jo hyvän aikaa kuultu elävää musiikkia mm. Avoimen lavan ja Open Stagen kaltaisten avoimien tilaisuuksien ja tapahtumien ansiosta. Musiikkitapahtumien järjestäminen ei siis ole uusi idea, mutta haastateltavilta haluttiin kysyä heidän ajatuksiaan live-musiikista kirjastossa. Kysymyksenasettelussa huomio vietiin erityisesti nuoriin ja heidän mahdolliseen mielenkiintoonsa tulla kuulemaan live-musiikkia tai itse esittämään sitä kirjastoon.

Haastateltavien mielestä oli hyvä, että kirjasto tarjoaa asiakkailleen elävää musiikkia ja esiintymismahdollisuuksia. Suurin osa opettajista uskoi esityksille löytyvän yleisöä oppilaidensa keskuudesta, mutta useimpien nuorten uskottiin vaativan tilaisuuksilta jonkinlaista linkkiä, mikä tekee tilaisuuksista henkilökohtaisesti nuoria kiinnostavia. Esimerkiksi se, että oman koulun oppilaita tai kavereita on esiintymässä. Kaksi opettajista oli epäileväisiä sen suhteen, kuinka paljon nuoria kiinnostaisi tulla katsomaan musiikkiesityksiä, mutta hekin pitivät esiintymismahdollisuutta kirjastossa erittäin myönteisenä asiana.

H1: Et se on kyllä yks kiva juttu mitä järjestetään, et sinne voi mennä esiintymään. Eikä tarvii olla mikään ammattilainen vaan voi amatöörinä sinne mennä.

H3: No nimenomaan jos siellä on ne kaverit, tai oman koulun joku tyyppi esiintymässä, nii sit varmaan saa ne kaverit [paikalle], mut muute sitä varmaa pitäs vaa markkinoida hirveesti, et se vaatis aina sen, et monta esiintyjää siellä nyt onkaan... Et jos siellä on vaikka neljältä koululta jotku porukat soittamassa, nii niiltä neljältä koululta sinne varmaan tulis porukkaa kattomaan, mut tulisko sinne mistään muualta? Että se varmaan nuorilta vaatii sen että siellä on joku oma juttu mitä tullaan sit seuraamaan.

Opettajat olivat yhtä mieltä siitä, että nuoria kiinnostaa enemmän itse esiintyminen kuin tulla seuraamaan muiden esityksiä. Tämänkin aiheen tiimoilta haastateltavat painottivat sitä kuinka nuorten on tärkeä päästä itse tekemään asioita, muuten kiinnostus asioihin on usein vähäistä tai lyhytaikaista. Haastateltavien mukaan nuorille on tänä päivänä tarjolla hyvin muitakin esiintymispaikkoja, mikä saattaa myös vaikuttaa kirjaston suosioon esiintymispaikkana.

H7: Niin no mä oon aina mainostanu sitä sillä et sais esiintymiskokemusta, vaikka kukaan ei ois kuuntelemassakaan nii tulee se semmonen jännitys ja se on hyväks. Nyt en oo käynykään kattomassa, mutta noilla on nyt aika paljon kaikenlaista esiintymismahdollisuutta, et tää ei oo enää ainoa paikka.

5.5 Musiikkiaiheiset konsertti- ja elokuvanäytökset

Monissa Suomen kirjastoissa on jo järjestetty asiakkaille erilaisia musiikkiaiheisten dokumenttielokuvien näytöksiä. Näytösten repertuaaria voisi laajentaa myös

erilaisiin konserttitalenteisiin. Haastateltavilta tiedusteltiin olisiko tällaiselle palvelutarjonnalle kiinnostusta ihmisten keskuudessa, mikäli kirjastolla olisi tarkoitukseen sopivat puitteet kuvan- ja äänentoistoa myöten. Opettajista melkein kaikki pitivät ajatusta erittäin hyvänä, mutta noin puolet haastateltavista epäili tulisiko näytöksille riittävästi yleisöä. Yksi haastateltavista arveli, että tällaiselle toiminnalle on kunnan yleisö ainoastaan Suomen isoimmissa kaupungeissa. Näytösten ei myöskään uskottu saavan nuoria liikkeelle ainakaan Mikkelissä.

H6: Niin joo, että se ois vähän niiku elokuvissa. Niiku nythä on klassisen musiikin jotain tommosia konsertteja elokuvanäytöksinä. Mikä ettei, hauska idea. Toki moni varmaan ajattelee, että jos se sama on lainattavana nii vois kattoo kotona.

H3: Joo. Mikkelä on pieni kaupunki, et jos puhutaan tän kokosesta kaupungista, nii en tiedä riittäiskö porukkaa. Mut jos puhutaan isommista kaupungeista, joissa riittää mielenkiinnon kohteita enemmän ja missä on tällasta kannattajaryhmää enemmän, nii siellä varmasti menis tollaset dokumentit. Jostain tietystä kiinnostuksenkohteesta tehtyä dokumenttia, jota ei voi saada mistään nii kyllähän sinne varmasti tulis muualtakin ihmisiä kattoo.

H7: Epäilen vahvasti [palvelun menestystä]. Nykyään lähteminen mihinkään tämmöseen, niin se kynnyks on noussu tosi paljon, kun kaikki on jo kotona ulottuvilla.

Useampi haastateltavista kuitenkin keksi, että toisaalta tämä palvelu olisi yksi mainio tapa tuoda musiikkikirjastotyötä ja koulujen musiikinopetusta yhteen. Kirjaston järjestämään näytökseen olisi helppo tulla opetusryhmän kanssa ja palvelun käyttö olisi hyvin perusteltua, jos kirjasto pystyisi tarjoamaan näytöksissä ohjelmaa, mikä liittyy opetussuunnitelmaan sisältyviin aiheisiin. Yksi haastateltava myös toivoi, että näytöksiin saisi musiikkikirjastohenkilökunnalta jonkinlaisen pienen alustuksen. Ainakin sellaisiin näytöksiin, joihin voisi kuvitella tuovansa opetusryhmän katsomaan.

H1: Siis joo. Aattele, toihan vois olla ihan silleen et musaluokka lähtis tunnilla kattomaan kirjastoon jotain. Jos lähellä ois tollanen mahdollisuus nii tekisin sillee, että ilmoittaisin oppilaille että nyt ois siellä tällane näytös, liittyy tähän ja tähän aiheeseen, mitä ois vaikka aiemmi vähä tunneilla käsitelty ja nyt mennään ja katotaan. Se ois ihan mahtavaa.

H4: Paikan päälle tulen heti oman luokkani kanssa, jos semmoista vaan järjestetään. Et se ois aivan loistavaa. Ja sit vois tehdä niinki päin sitä yhteistyötä, että mitä aihealueita on, ku opetussuunnitelmassa on tietyt aihealueet, nii vois kattoo sieltä ja suunnata ”et näillä nyt menee varmaan tätä” nii sit ottais sen ja suuntais suoraan vaikka vitos-kutosille tai seiskaluokalle. Nii tuntuis kummalliselta, että opettajat ei käyttäis sitä sit hyödyksi.

5.6 Musiikkiaiheisten näyttelyiden kokoaminen

Kuten jo tutkimuksen teoriaosassa mainittiin, Mikkelin pääkirjaston musiikkiosastolla on koko ajan käynnissä musiikkiaiheista näyttelytoimintaa. Näyttelyitä kootaan eri tyylilajeista ja artisteista, usein ajankohtaisiksi nousseita musiikkiaiheita- ja teemoja silmälläpitäen. Henkilökunnan kokoamien näyttelyiden lisäksi musiikkiosastolle olisivat tervetulleita myös kirjaston ulkopuolisten kokoamat näyttelyt. Kirjaston tiloja on ennenkin valjastettu erilaisten koulutöiden näyttelytiloiksi, joten miksi ei myös musiikkiaiheisten näyttelyiden kokoamista voisi markkinoida vaikkapa koulujen musiikkiopetusryhmille erilaisina projekteina.

Kysyimme haastateltavilta opettajilta, voisiko tämä olla yksi tapa tuoda koulujen musiikinopetusta ja paikallista musiikkikirjastotoimintaa yhteen. Haastateltavat näkivät ideassa mainiota potentiaalia musiikinopetuksen ja musiikkikirjaston yhteistyölle, mutta painottivat sitä, että idean täytyy olla jo valmiiksi kouluprojektina tai vastaavana markkinoitu, jotta siihen tarttuminen olisi mahdollisimman helppoa. Se, että musiikkiosasto tarjoaa tilojaan tällaiseen käyttöön, ei opettajien mukaan yksinään saisi minkäänlaista toimintaa aikaan. Opettajat kertoivat, että vastaavien näyttelytöiden tekeminen oli monille oppilaille innostava tapa toteuttaa koulun musiikinopintoja.

H1: Joo, kyllä mulla ainakin mitä tässä on seiska, kasit, ysit nii ne on hirveen innostuneita siitä, ja ihan pienetkin oppilaat alakoulussa kyselee, että millon me tehdään taas niitä. Ainakin tässä koulussa se on, kai se liittyy siihen ikäryhmäänki et innolla ne aina tekee, kerää kuvamateriaalia, tekstiä, musanäytteitä ja sillee. Et voi vois kyllä olla ihan kiinnostava niiden mielestä.

H3: Sekin kuulostaa hyvältä idealta, mutta ketkä siihen sitte.. Lähtiskö siihen ketään mukaan niin että ’nyt on mahdollisuus tehdä tällasta’, vai oisko seki et se pitäis sit markkinoida koulujen tai jonku

kansalaisopistojen harrasteryhmien kautta tai jotain sellasta, jolloin esim. joku luokka sais sen projektiks... Nii sillo se varmaan ois tosi mielenkiintoista tai mielekästä, et vaikka jonku tietyn koulun oppilaat pääsis tekemään. Mut sit jos se on tällane et ”nyt tänne sais tulla tekemään..” nii ei siihen sillo lähe kyl kukaan mukaan... Mut jos se markkinoitais tällasena projektina eri tahoille, nii sillo varmaan kiinnostas.

Yksi opettajista oli sitä mieltä, että näyttelyn kokoaminen voisi toimia koulun musiikinopintojen projektitöissä yhtenä vaihtoehtona suoritustavassa. Oppilas voisi suorittaa projektin kokoamalla kirjaston musiikkiosastolle näyttelyn esimerkiksi musiikillisen esityksen sijasta.

H7: Joillekin se on helppoa, ku ne tekee jonku esiintymisen ja se projekti on siinä, mutta vois in kuvitella että joku tämmönen näyttelyn rakentaminen ois jollekin just ihan nappi-juttu. Et se ois semmosta yhteistyötä mikä ois tosi hyvä. Et se ois se opintojaksoprojekti.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Opettajat olivat todella hyvin tietoisia pääkirjaston musiikkipalveluista ja kaikki myös sanoivat käyttävänsä palveluita nimenomaan ammatillisiin tarkoituksiin. Musiikkipalveluiden käytön määrä vaihteli kuitenkin runsaasti ja etenkin ei-ammattillinen käyttö oli monella haastateltavalla jo vähäisempää kuin ennen tai lähes kokonaan olematonta. Syyksi vähemmälle käytölle ilmoitettiin etupäässä teknologian kehitys ja musiikin parantunut saatavuus verkkopalveluissa. Opettajat hyvin pitkälti ymmärsivät millaisin perustein yleisen kirjaston kokoelmat muodostuvat ja kokoelmiin oltiin yleisesti ottaen todella tyytyväisiä. Osa opettajista olisi mieluusti käyttänyt pääkirjaston musiikkipalveluja enemmän, mutta oman asumisen tai työpaikan sijainti vaikutti asiaan.

Nuorten musiikkikirjastopalvelujen käyttöä opettajat osasivat arvioida vaihtelevasti, mutta yleinen epäily kaikilla oli se, että nuorten musiikkipalveluiden käyttö on tänä päivänä todella vähäistä. Lähes kaikki haastateltavat tiesivät nuorten joukosta joitain musiikkipalveluiden aktiivikäyttäjiä, mutta kyse oli vain osasta innokkaimpia nuoria musiikin harrastajia. Syyksi nuorten vähäiseen musiikkikirjastopalveluiden käyttöön sanottiin musiikin helppo saatavuus verkosta ja cd-levyn käytön väheneminen. Tällä hetkellä yläkoulua tai lukiota käyvät nuoret edustavat ikäryhmää, joka jo melko yleisellä tasolla kokee, ettei musiikista tarvitse erikseen välttämättä maksaa, vaan sitä saa kuunnella ilmaiseksi netistä. Myös soittoharrastajat saavat nykyään helposti oppimateriaaleja ja nuottimateriaaleja netistä ilmaiseksi, joten fyysisten nuottikirjojen kokoelmaan ei ole monilla tarvetta tukeutua. Osa haastateltavista epäili, etteivät pääkirjaston musiikkipalvelut nykyisellään vastaa nuorten tarpeisiin, kaikki eivät osanneet kuitenkaan sanoa.

Fyysisten kokoelmien etuja voitaisiin mainostaa monella eri tavalla. Muun muassa Forssan kaupunginkirjastossa kirjastonhoitaja Antti Erkkilä oli ideoinut ”Näitä levyjä et löydä Spotifysta” -näyttelyn, joka nosti esille kirjaston kokoelmista löytyvää musiikkia, jota ei ole saatavilla maailman suosituimmassa musiikin suoratoistopalvelussa Spotifyssa. Näyttelyideaa on sittemmin lainattu myös muihin kirjastoihin. (Peltari, 2015) Fyysisten äänitteiden parempi äänenlaatu ja tämän tutkimuksenkin haastatteluissa esille tullut mielivaltaisen selailun ilmiö voisivat

myös olla seikkoja, joilla musiikkikirjaston kokoelmia voitaisiin markkinoida. Myös nuottikirjojen fyysisissä kokoelmissa on omat etunsa netistä hankittaviin nuottimateriaaleihin. Allekirjoittaneen ja yhden tutkimusta varten haastatellun opettajankin kokemuksesta voidaan sanoa, että netissä saatavilla oleva nuottimateriaali on suurilta osin amatöörimuusikoiden tekemää. Tästä johtuen materiaali sisältää myös suuremmalla todennäköisyydellä nuottivirheitä ja on monin tavoin epätasaisempää kuin ammattilaisten tuottamat nuottikirjat, joita löytää kirjaston musiikkikokoelmista.

Haastateltavien mukaan nuorien mahdollinen kiinnostus musiikkikirjastopalveluihin herätetään todennäköisimmin toiminnallisten aktiviteettimahdollisuuksien kautta. Haastateltaville esitellyistä uusista palveluideoista eniten nuoria uskottiin kiinnostavan palvelut, joissa nuoret pääsevät itse tekemään ja toteuttamaan itseään. Nuorten mieltymyksen kuvailussa korostui se, että vierestä katsominen ja seuraaminen ei innosta heitä kauaa, vaan tärkeintä on päästä kokeilemaan asioita itse. Eniten suosiota keräsivät ideat instrumenttien tuomisesta kirjastoon asiakkaiden käytettäväksi ja musiikkiaiheiset pelit, etenkin sellaiset, jotka konkreettisesti opettavat pelaajaa soittamaan instrumenttia. Myös erilaiset nuorille kohdistetut soitintyöpajat nähtiin monien opettajien silmissä todella potentiaalisina palveluideoina, mutta kaikki haastateltavat eivät täysin ymmärtäneet millaista soitintyöpajatoimintaa olisi käytännössä.

Tiedottaminen ja markkinointi olivat musiikkikirjastotoiminnan osa-alueita, joihin lähes kaikki haastateltavat kaipasivat hieman kehittämistä. Moni opettaja piti siitä, että he saivat omaan sähköpostiin kohdennettua markkinointia pääkirjaston musiikkiosaston tapahtumista, mutta tietoa olisi saanut tulla haastateltavien mukaan useammin ja pienempiinkin asioihin liittyen, esim. näyttelyiden vaihtuessa. Osa opettajista ei sanojensa mukaan saanut pääkirjaston musiikkipalveluista minkäänlaista tiedotusta. Tämä johtuu monen kohdalla varmasti joko vanhentuneista yhteystiedoista tai siitä, että viesti ei kulje opettajien edustamissa kouluissa tai organisaatioissa heille asti, vaan jää jumiin esim. hallintoportaaseen. Tiedottamista saadaan varmasti kirjaston puolelta kehitettyä, kun päivitetään Mikkelin alueella toimivien musiikin- ja soitonopettajien yhteystiedot ajan tasalle ja aloitetaan säännöllisemmin tapahtuva tiedotus sähköpostin välityksellä.

Tutkimuksella saatiin kerättyä varsin monipuolisesti tietoa pääkirjaston musiikkipalveluiden laadusta ja asiakkaiden ajanmukaisista tarpeista. Saadun tiedon avulla kirjasto voi varmasti kehittää olemassa olevia musiikkipalveluitaan, niiden markkinointia sekä punnita helpommin mahdollisten uusien palvelumuotojen potentiaalia ja tehdä niiden käyttöönottamisen suhteen jo vähän varmempia päätöksiä. Suuremmin nuoriin kohdistuvalla jatkotutkimuksella voitaisiin varmasti saada yleistettävämpää ja yksityiskohtaisempaa tietoa nuorten mieltymyksistä, mitä tulee musiikkikirjastopalveluihin.

LÄHTEET

- Ahlgren, T. 2014. Tilastovertailu yleisten kirjastojen toiminnasta vuosina 2012–2013. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. [Viitattu 1.3.2015]. Saatavana: http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Kirjastot/tilastot/liitteet/vertailu_2012_13.pdf
- Anttila, P. 1998. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Metodix Oy. [Viitattu 22.2.2015]. Saatavana: <https://metodix.wordpress.com/2014/05/17/anttila-pirkko-tutkimisen-taito-ja-tiedon-hankinta/>
- Eloranta, K. 2008. Musiikki Suomen yleisissä kirjastoissa. Teoksessa: H. Poroila (toim.) Hiljaisuudesta nousi musiikki: Suomen yleisten kirjastojen musiikkiosastojen 50 vuotta. Helsinki: Suomen musiikkikirjastoyhdistys, 9–62.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Eskola, J. & Vastamäki, J. 2007. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa: J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin I: Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 25–43.
- Gronow, P. 1972. Musiikki kirjastoissa. Teoksessa: M. Aminoff (toim.) Kirjastojen audiovisuaalisen toiminnan opas. Helsinki: Suomen kirjastoseura, 26–43.
- Helasvuo, V. (toim.) 1960. Suomen musiikin vuosikirja 1959–1960. Helsinki: Otava.
- IGN. 7.11.2011. Rocksmith: A guitar player's perspective. [Verkkojulkaisu]. San Francisco: IGN Entertainment. [Viitattu 1.3.2015]. Saatavana: <http://www.ign.com/articles/2011/11/08/rocksmith-a-guitar-players-perspective>
- Janhunen, R. 1982. Linnunlaulua ja muuta musiikkia. Kirjastolehti (3), 123.
- Kokko, T. 30.10.2013. Kirjasto toteutti yleisön pyynnön – vinyylit palasivat. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Yle. [Viitattu 20.2.2015] Saatavana: http://yle.fi/uutiset/kirjasto_toteutti_yleison_pyynnnon_vinyylit_palasivat/6906991
- Leppänen, R. 1975. Musiikkikirjastotyö kaupunkien ja kauppaloitten kirjastoissa. Tampere: Tampereen yliopisto. Julkaisuja, kirjastotieteen ja informatiikan laitos 3.

- Mikkelin Kaupunginkirjasto: Etelä-Savon maakuntakirjaston kokoelmat ja kokoelmapolitiikka. 2013. [Verkkójulkaisu]. Mikkeli: Mikkelin Kaupunginkirjasto. [Viitattu 16.1.2015]. Saatavana: [http://webdom.mikkeli.fi/kunnari/internet_mikkeli.nsf/64436ab8f406db5ac225657c0062b8ac/9a3995b65edd9795c2257c070040ba15/\\$FILE/Kirjastokokoelmapolitiikka.pdf](http://webdom.mikkeli.fi/kunnari/internet_mikkeli.nsf/64436ab8f406db5ac225657c0062b8ac/9a3995b65edd9795c2257c070040ba15/$FILE/Kirjastokokoelmapolitiikka.pdf)
- Musiikin erikoiskirjastoja ja arkistoja. 2015. [Verkkójulkaisu]. Helsinki: Kirjastot.fi. [Viitattu 14.1.2015]. Saatavana: <http://www.musiikkikirjastot.fi/musiikkiosastot/musiikin-erityiskirjastoja-ja-arkistoja/>
- Mäkelä, K. 1991. Yleisten kirjastojen musiikkikirjastotoiminta 1980-luvulla. Helsinki: Suomen musiikkikirjastoyhdistys. Suomen musiikkikirjastoyhdistyksen julkaisusarja 24.
- Parviainen, E. 1960. Musiikkikirjastotoimintaa maassamme alkaen v. 1953. Kirjastolehti (10), 291–292.
- Pelttari, T. 2015. Antti Erkkilä: Musiikkikirjastotyötä Forssan kaupunginkirjastossa. [Verkkójulkaisu]. Helsinki: Kirjastot.fi. [Viitattu 9.4.2015]. Saatavana: <http://musiikkikuuluukaikille.musiikkikirjastot.fi/2015/04/04/antti-erkkila-musiikkikirjastotyota-forssan-kaupunginkirjastossa/#.VSam0vmsW1X>
- Pomus. 2015. Henkilötiedot: Pekka Gronow .Helsinki: Populaarimusiikin verkkomuseo. [Viitattu 22.1.2015]. Saatavana: <http://pomus.net/001834>
- Ranta, K. 1964. Esipuhe. Teoksessa: R. Piispanen (toim.) Musiikkikirjasto-opas. Helsinki: Suomen kirjastoseura, 5–6.
- Rocksmith 2014 Edition. [Verkkosivu]. Ranska: Ubisoft Entertainment. [Viitattu 20.2.2015] Saatavana: <http://rocksmith.ubi.com/rocksmith/en-nordic/home/index.aspx>
- Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto [Verkkójulkaisu]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. [Viitattu 22.2.2015]. Saatavana: <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>
- Salmenhaara, E. 2006. Nummi, Seppo (1932 – 1981): säveltäjä, musiikkikirjoittaja, musiikkifestivaalien johtaja. [Verkkójulkaisu]. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. [Viitattu 22.1.2015]. Saatavana: <http://www.kansallisbiografia.fi/kb/artikkeli/1504/>
- Silius, K. 14.4.2005. Sisällönanalyysi. [Verkkójulkaisu]. Tampere: Tampereen teknillinen yliopisto, 2–6. [Viitattu 6.3.2015]. Saatavana:

http://matwww.ee.tut.fi/hmopetus/hmjatkosems04/liitteet/JOS_hypermedia_Silius150405.pdf

Soininen, I. 10.6.2014. Kirjautu Naxos Music Libraryyn. [Verkojulkaisu]. Helsinki: HelMet [Viitattu 16.1.2015]. Saatavana: http://www.helmet.fi/fi-FI/Ekirjasto/Musiikki/Kirjautu_Naxos_Music_Libraryyn%2826417%29

Tervakari, A-M. 29.9.2008. Informaation sisällöllinen analysoiminen. [Verkojulkaisu]. Tampere: Tampereen teknillinen yliopisto. [Viitattu 6.3.2015]. Saatavana: <https://hlab.ee.tut.fi/hmopetus/vpkk-oppimateriaali/9-informaatioarkkitehtuurin-arvioiminen/9-4-informaation-sisallollinen-analysoim>

Verho, S. 1978. Musiikin lainaus. Kirjastolehti (10), 379.

Yleisten kirjastojen musiikkiosastoja. 2015. [Verkojulkaisu]. Helsinki: Kirjastot.fi. [Viitattu 14.1.2015]. Saatavana: <http://www.musiikkikirjastot.fi/musiikkiosastot/yleisten-kirjastojen-musiikkiosastoja/>

Haastattelut

H1: Musiikinopettaja/soitonopettaja, nainen, työkokemus yli 20 vuotta.

H2: Musiikinopettaja, nainen, työkokemus n. 20 vuotta.

H3: Musiikinopettaja, nainen, työkokemus n. 5 vuotta.

H4: Musiikinopettaja, nainen, työkokemus yli 10 vuotta.

H5: Musiikinopettaja, nainen, työkokemus n. 10 vuotta.

H6: Soitonopettaja, mies, työkokemus n. 15 vuotta.

H7: Musiikinopettaja, nainen, työkokemus yli 10 vuotta.

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelurunko.

Liite 1. Teemahaastattelurunko

Taustoitus

- Haastateltavalle kerrotaan tutkimuksen taustasta ja tavoitteista
- Kuinka olet päätenyt alalle töihin? (koulutus, työkokemus, opetusryhmät, musiikillinen historia)

Haastateltavan historia kirjaston musiikkipalveluiden käyttäjänä

- Käytätkö kirjaston musiikkipalveluja? Kuinka kauan käyttänyt?
- Käytätkö omalla ajalla/ harrastuneisuus-mielessä / nk. ”muuten vaan”?
- Miksi et käytä? Milloin olet lopettanut?
- Onko Mikkelin pääkirjaston musiikkiosasto entuudestaan tuttu?

Haastateltavan kirjastonkäytön yhteys opetustyöhön

- Musiikkipalveluiden hyödyntäminen opetustyössä, hyödynnätkö?
- Mitä aineistoja tai palveluja hyödynnetään, kuinka usein, miksi?
- Mahdollisuudet musiikinopetuksen ja musiikkikirjastotyön yhteistyölle?

Haastateltavan tietoisuus kirjaston musiikkipalveluista ja -kokoelmista

- Minkälaisia aineistoja haastateltava tietää kirjastossa olevan? Tuntuvatko kokoelmat kattavilta, tyydyttävätkö tarpeita?
- Minkälaisia musiikkipalveluja haastateltava tietää kirjastossa olevan?
- Kuinka tärkeää on musiikkiosaston tietopalvelu? Voiko kehittää? Pitäisikö markkinoida enemmän?

Nuoret kirjaston musiikkipalveluiden käyttäjinä

- Käyttävätkö nuoret musiikkikirjastopalveluja? Miksi eivät?
- Ovatko palvelut ajanmukaisia?
- Minkälaisista palveluista nuoret olisivat mahdollisesti kiinnostuneita?

Musiikkipalveluiden merkitys ja painotukset

- Musiikinopetuksen merkitys lapsille/nuorille ja oppimiselle

- Musiikkipalveluiden saatavuuden merkitys ihmisille
- Edustavan kokoelman koostaminen ja ylläpito vs. Tehokas vastaaminen asiakkaiden tämänhetkisiin tarpeisiin
- Onko kirjaston musiikkipalveluille kysyntää tulevaisuudessa?

Haastateltavien arvioita ja mielipiteitä uusista musiikkikirjaston palveluideoista

- Musiikkiaiheiset viihde- ja opetuspelit pelattavissa kirjastossa (karaokepelit, Rocksmith ym.)
- Musiikinteko- ja sävellysovellukset asiakkaiden käytettävissä kirjaston päätteillä (esim. MAGIX Music Maker, Sibelius, Guitar-Pro)
- Live-musiikin esitykset kirjaston tiloissa, kiinnostaisko nuoria tulla katsomaan/esiintymään itse?
- Musiikkiaiheisten näyttelytöiden kokoaminen kirjastoon esim. kouluprojektina
- Musiikkiaiheisten dokumenttielokuvien ja konserttitallenteiden näytökset kirjaston tiloissa dataprojektorin ja hyvän äänentoiston välityksellä
- Soitintyöpajatoimintaa musiikkiosastolle
- Soittimia kirjastoon asiakkaiden käytettäväksi (esim. sähköpiano, sähkökitara, sähkörummut)

Haastateltavien omat ideat musiikkipalvelujen kehittämiseksi

- Muita huomioita pääkirjaston musiikkiosaston toiminnasta